

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

BIULETYN INFORMACYJNY 1989

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
im. Wandy Stachewicz

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978

BIULETYN INFORMACYJNY

1989

REDAKCJA

Józef Lityński i Anna Lubicz-Żuba

POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA
im. Wandy Stachiewicz

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978

S P I S T R E Ś C I

SŁOWO OD REDAKCJI

Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w roku akademickim 1988/1989	5
Działalność Biblioteki Polskiej w Montrealu w roku akademickim 1988/1989	8
Lista odczytów zorganizowanych przez P.I.N.K. w sezonie 1988/1989	11
Działalność naukowa, zawodowa i społeczna naszych członków w roku akademickim 1988/1989	15
Nowi członkowie	26
Józef Lityński: "Okrągły Stół" i co dalej?	27
Anna Lubicz-Luba: "Tajemnica miłości" (rozmowa z ks. prof. Januszem Pasierbem	35
Lista ofiarodawców	46
Activities of the Polish Institute in the Academic Year 1988/1989.	49
The Polish Library in the Academic Year 1988/1989	51
Les activités de l'Institut Polonais des Arts & Sciences au Canada durant l'année scolaire 1988/89	53
La Bibliothèque Polonaise et ses activités durant l'année scolaire 1988/89	57

SŁOWO OD REDACJI

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej, zawodowej i społecznej w roku akademickim 1988/1989.

Zainteresowanie tą rubryką pozwala nam sądzić, że jest ona pożyteczna i umożliwia lepsze poznanie różnorodnej działalności Członków naszego Instytutu.

Redakcja Biuletynu chętnie przyjmuje wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Propozycje i sugestie będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego rocznika.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCZY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW I POMYŚLNOŚCI W NADCHODZĄCYM ROKU AKADEMICKIM.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO

W KANADZIE W ROKU AKADEMICKIM 1988/1989

Starania i wysiłki Instytutu w bieżącym roku, podobnie jak w ostatnich latach były skoncentrowane na akcjach zbierania funduszy na rzecz Biblioteki Polskiej, ze względu na nadal niskie subsydia rządowe, jakie przyznawane są Bibliotece w ramach polityki finansowania bibliotek etnicznych.

Akcja pomocy Bibliotece prowadzona przez Komitet Pomocy Bibliotece (vide sprawozdanie Biblioteki Polskiej), spotkała się z przychylnym przyjęciem ze strony społeczeństwa. Wdzięczni jesteśmy za wszelkie dary i zrozumienie dla konieczności utrzymania na emigracji tak ważnej placówki kulturalnej. Ze względu na coroczną stałą potrzebę dofinansowywania Biblioteki odwołujemy się do dalszej hojności naszych rodaków, apelując do wszystkich członków o rozszerzanie kręgu ofiarodawców i rozpowszechnianie apelu wśród znajomych. Wierzimy, że spotkamy się również ze zrozumieniem w sprawie akcji unowocześniania Biblioteki i częściowej komputeryzacji naszego księgozbioru, przy współpracy Uniwersytetu McGill, aby udostępnić czytelnikom łatwiejsze korzystanie z bibliotek McGillu, a studentom tego Uniwersytetu dostęp do polskich zbiorów. Realizację tego projektu, a przynajmniej jego zasadniczej części, przewidujemy na rok 1993 to jest na 50-lecie założenia Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie.

Ważnym kierunkiem naszej działalności jest dalsze zacieśnianie i rozszerzanie współpracy z Krajem. Podobnie jak w latach ubiegłych, staramy się umożliwić naukowcom i działaczom politycznym z Polski swobodne wypowiadanie się w sprawach dotyczących zarówno sytuacji polityczno-gospodarczej Kraju jak również polityki międzynarodowej.

W roku bieżącym mieliśmy możliwość gościć prof. J. Dietla, wybitnego ekonomistę, członka PANu, który zobrazował sytuację ekonomiczną w Polsce, a przede wszystkim sytuację polskiego rolnictwa. Wybitny prawnik i specjalista z dziedziny ekonomii, Andrzej Wielowieyski, nakreślił sytuację rzeczywistości polityczno-ekonomicznej w Polsce, koncentrując się na rokowaniach okrągłego stołu.

O roli Kościoła w Polsce i jego zadaniach w obronie praw człowieka na przestrzeni dziejów wypowiadał się ks. prof. Janusz St. Pasierb, wybitny historyk sztuki, poeta, znawca zagadnień kultury polskiej.

Stosunek Kościoła do spraw kultury i ruchów społecznych w Polsce lat 80-tych przedstawił znany publicysta i reporter prasy katolickiej, Jacek Żakowski.

Instytut zorganizował również spotkania z przedstawicielami różnych organizacji i grup opozycyjnych w Polsce, którzy reprezentowali szeroki wachlarz postaw opozycji demokratycznej w Kraju. Dalіśmy możliwość zaprezentowania swoich poglądów: A. Gwieździe, R. Szeremietiewowi, T. Jandziszakowi, K. Januszowi, M. Jurczykowi.

Prelekcje dotyczące najnowszej historii Polski jak zwykle były obecne w programie odczytów Instytutu. P. St. Babiński mówił o gen. Sosnkowskim, R. Morawski na temat Katynia, M. Kułakowski naszkicował historię marynarki wojennej.

Przewodnicząca Oddziału PINu w Toronto, prof. I. Grabowska referowała zagadnienia polszczyzny kanadyjskiej.

Prezes Instytutu Europy Środkowej prof. A. Kawczak omówił problemy i możliwości współpracy krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Prof. socjologii B. Czarnocki nakreślił przemiany zachodzące w świadomości Polaków w ostatnich latach na skutek przeobrażeń zachodzących w Polsce.

Instytut kontynuował też działalność założonego w ubiegłym roku Klubu Video, prezentującego filmy z dziedziny historii Polski, polskiej emigracji i wydarzeń krajowych. Łącznie PINK zorganizował 27 odczytów i 4 spotkania Videoklubu.

Obok działalności odczytowej Instytut organizował wystawy malarские i fotograficzne. W bieżącym roku prezentowaliśmy rysunki B. Schulza, a także prace młodych malarzy żyjących w Kanadzie, m.in. p. T. Kastelik, S. Konarz-Konarzewskiego oraz drugą już wystawę akwareli malarki z Polski p. A. Batko; i wystawę fotograficzną p. St. Stolarczyka.

Oddział w Ottawie, którego prezesem jest prof. A. Ruszkowski zorganizował 15 odczytów o bardzo zróżnicowanej tematyce. Podobnie jak w Montrealu o sytuacji polskiego rolnictwa mówił prof. Dietl, a A. Wielowieyski na temat sytuacji ekonomicznej i ekologicznej w Polsce, pp. Morawski i Babiński powtórzyli odczyty, które odbyły się w Montrealu. Prof. P. Wrześniewski omówił postępy w filozofii, a prof. P. Sokołowski dał szkic o lirycie religijnej Sępa-Szarzyńskiego. Ks. prof. Pasierb zaprezentował polską lirykę religijną XX wieku. Prof. K. Meisner, zaproszony z Polski przez Carleton University, przedstawił niezwykle interesujące projekty prototypów przedmiotów i urządzeń codziennego użytku. O nowoczesnych elektronicznych atlasach w Kanadzie wygłosiła odczyt dr. E. Siekierska, kartograf, skarbnik Oddziału Ottawskiego.

Oddział w Ottawie ściśle współpracował z Zarządem Instytutu w Montrealu, prof. J. Łukasiewicz uczestniczył wspólnie z prof. A. Ruszkowskim w zebraniach Zarządu w Montrealu do 30 kwietnia 1988, a obecnie prof. Z. Jaworski jako nowo wybrany członek Zarządu pełni te funkcje.

Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Instytutu odbyło się 30 kwietnia 1988, na którym wybrano nowy Zarząd. Prezesem Instytutu został nadal prof. J. Litvński, Dyrektorem Biblioteki Polskiej prof. Hanna Pappius, Sekretarzem Generalnym Instytutu Stanisław Latek, Skarbnikiem Leopold Kurcz. Prof. A. Ruszkowski i prof. H. Pappius nadal pełnią funkcje wiceprezesów Instytutu. W skład Zarządu weszli również: prof. Z. Jaworski, prof. B. Zawruk, p. J. Stefanicka, prof. I. Grabowska, p. S. Kuczyński.

Na Walnym Zebraniu przeprowadzone zostały pewne zmiany statutowe w sekcji 7 Statutu, które następnie w lutym 1989 zatwierdziło Ministerstwo Consumer and Corporate Affairs. Szczegółowe informacje na ten temat umieszczono w protokole z Walnego Zebrania. Zebranie zdecydowało przyznać pani Wandzie Stachiewicz, założycielce Biblioteki Polskiej w Montrealu, status członka honorowego Zarządu za wybitne zasługi dla Instytutu.

Dla uczczenia 45 rocznicy założenia Instytutu na Uniwersytecie McGill odbył się uroczysty lunch z udziałem rektora uniwersytetu prof. dra Johnstona i kilku wybitnych profesorów i pracowników McGillu. Prof. H. Pappius podziękowała za dotychczasową pomoc i przywileje, jakie Instytut otrzymał przez 45 lat, a także za stałą współpracę. Rektor McGillu w odpowiedzi podkreślił wagę Polskiego Instytutu w strukturze działalności Uniwersytetu. Podjęte zostały obietnice zacieśnienia dalszych więzi i współpracy, czego owocem wkrótce stał się projekt komputeryzacji Biblioteki.

PINK nadal kontynuował współpracę z Kongresem Polonii Kanadyjskiej. Prezes Instytutu prof. J. Litwiński, jako delegat Instytutu, uczestniczył w Walnym Zejeździe Kongresu, który odbył się w Edmonton, w październiku 1988 roku.

Z inicjatywy sekretarza Instytutu doszło do spotkania z ministrem multikulturalizmu G. Weinerem i członkami Zarządu, na którym omawiano możliwości uzyskania dotacji od tegoż ministerstwa.

PINK nadal kultywuje tradycje współpracy i wymiany z podobnymi placówkami kulturalnymi w świecie jak: z PINem w Nowym Jorku, z Instytutem Piłsudskiego w Londynie i w Nowym Jorku, z POSKiem w Londynie, oraz z Towarzystwem Historyczno-Literackim w Parvzu.

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ im. WANDY STACHIEWICZ
W ROKU AKADEMICKIM 1988/1989

Głównym zadaniem Biblioteki Polskiej było dalsze powiększanie księgozbioru, usprawnianie systemu katalogowego i poprawa warunków korzystania z Biblioteki i Wypożyczalni.

Wprowadzenie od 2 lat dodatkowego otwarcia Biblioteki w soboty było nadal kontynuowane, co umożliwiło pozyskanie nowego kręgu czytelników, którym czas w ciągu tygodnia nie pozwala na korzystanie z Biblioteki. Wzrosła też ilość studentów z Uniwersytetu McGill, którzy korzystają z naszych zbiorów w związku z wykładami na Wydziale Historii na tematy Europy Środkowej. Z Wypożyczalni Biblioteki skorzystało około 3,200 czytelników, wypożyczając ponad 12,000 książek.

Wypożyczalnia Biblioteki od chwili jej powstania wciąż opiera się na ofiarnej pracy pań wolontariuszek. Od lat pomagają nam panie: Izabella Pieniążek, Wanda Poznańska, Anna Baryga, Izabella Brodowska, Janina Stefanicka. Grono wolontariuszek: pp. Anna Czerwińska, Janina Kędzierska, Janina Lankau, Marieta Brzeska, Hanna Szymańska, Wanda Maciejewska pracują na rzecz Biblioteki przy prowadzeniu księgi inwentarzowej, włączaniu kart katalogowych, oprawie i układaniu książek (obłożono we własnym zakresie ponad 700 książek). Włączono do katalogu 3,500 kart katalogowych, włączono do tzw. "shelf list" 1,108 kart akcesyjnych, wpisano do inwentarza 1,300 pozycji. Dr. Olga Krzyczkowska pracująca wiele lat dla naszej Biblioteki, mieszkająca obecnie w Toronto nadal ściśle z nami współdziała, służąc cennymi radami przy zakupie książek i bezpośrednim kupnem książek w Polsce. O stronę estetyczną Biblioteki dba nieustannie p. Teresa Brodowska, ratując też i oprawiając zniszczone książki.

W czasie przerwy świątecznej odnowiono wewnątrz Biblioteki i zagospodarowano pokój na 3 piętrze instalując w nim dodatkowo 50 metrów półek. W pracach tych bardzo nam pomógł p. R. Snarski. Regały na książki zostały zakupione z funduszy ofiarowanych przez Polską Fundację Społeczno-Kulturalną.

Na zakup książek i czasopism oraz na ich oprawę przeznaczono \$5,000. Zgodnie z wieloletnią tradycją dużą część książek Biblioteka otrzymuje w formie darów od wydawnictw i osób prywatnych, m.in. dzięki osobistym kontaktom kustosa Biblioteki p. Wandy Stachiewicz. Wśród wydawców przysyłających nam egzemplarze okazowe znajdują się m. in: Instytut Literacki w Paryżu, Polska Fundacja Kulturalna w Londynie, Znak w Krakowie, Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie.

W tym roku otrzymaliśmy sporo prywatnych darów, m.in. od pp. Ruszkowskich, śp. płk. Smodlibowskiego, pp. Grabowskich, p. J. Wawrzko-wa, p. T. Sołowijska. Wszystkim ofiarodawcom Biblioteka składa serdeczne podziękowania. Cennym nabytkiem Biblioteki było uzyskanie reprintowego wydania 16-tomowego Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich.

W minionym roku księgozbiór Biblioteki powiększył się o 2,300 woluminów

i przekroczył 36,000 książek. Skatalogowano 1,190 książek; nowości wpływające do Biblioteki katalogowane są na bieżąco.

W związku z wyborami nowego Zarządu Instytutu, jakie miały miejsce w kwietniu 1988 roku funkcje dyrektora Biblioteki objęła prof. Hanna Pappius, piastując równocześnie stanowisko wiceprezesa Instytutu. P. Wanda Stachiewicz, kustosz i założycielka Biblioteki nadal związana jest ściśle z Biblioteką, służąc cennymi radami i propagując działalność naszej placówki w polskim i kanadyjskim środowisku. Funkcje bibliotekarza sprawuje p. Stefan Władysiuk, któremu pomaga bibliotekarka Zofia Bogdańska i liczne grono wolontariuszy, bez których wydatnej pracy Biblioteka i Wypożyczalnia nie mogłyby istnieć.

Aby zapewnić Bibliotece prawidłowe funkcjonowanie i jej dalszy rozwój kontynuowano akcję zbierania funduszy na rzecz Biblioteki, którą prowadzi Komitet Pomocy Bibliotece Polskiej pod kierownictwem prof. H. Pappius. W tym roku skoncentrowano wysiłki na rozesłaniu listów z prośbą o poparcie Biblioteki do lekarzy polskich, zamieszkujących w różnych prowincjach Kanady. Na wszystkie nasze apele odpowiedziało łącznie 304 osoby oraz 11 organizacji. Uzyskaliśmy dwóch nowych patronów Biblioteki (vide lista patronów i ofiarodawców str. 46.)

Rok 1988/89 pokazał, że w odpowiedzi na nasze apele wiele osób, pragnąc uczcić pamięć zmarłych bliskich, zamiast kwiatów przeznaczało ofiary na Bibliotekę.

W celu usprawnienia działalności Biblioteki i uzyskania możliwości korzystania z jej zbiorów szerokim kręgom czytelników, w tym obojętnych, Zarząd Instytutu zdecydował zbadać możliwości przeprowadzenia komputeryzacji Biblioteki. Rozmowy wstępne w tej sprawie z dyrektorem Bibliotek na McGillu drem. E. Ormsby, drem. H. Mollerem szefem działu dokumentacji, oraz J. Andrews szefem działu katalogowania prowadziła p. H. Pappius. Zdecydowano, że część zbiorów Biblioteki, którą zainteresowany jest Uniwersytet McGill zostanie włączona w system komputerowy Bibliotek Uniwersyteckich. Postanowiono, że o fundusze na ten cel Biblioteka wystąpi wspólnie z Uniwersytetem do odpowiednich instytucji, mając równocześnie nadzieję, że społeczeństwo polskie zechce się przyczynić do tej ważnej akcji modernizacji Biblioteki.

Pierwszym krokiem w realizacji tego celu będzie zakup komputera, na który Zarząd Instytutu wyraził zgodę, a co umożliwi naszym czytelnikom natychmiastowe włączenie się w sieć Bibliotek McGillu i korzystanie z ich księgozbioru.

Dla większej popularyzacji Biblioteki Polskiej i pozyskania nowych czytelników zorganizowaliśmy tzw. "open house" we wrześniu, który cieszył się dużym powodzeniem.

Biblioteka brała też udział w 2 kiermaszach - jesiennym i wiosennym, gdzie poza rozpowszechnianiem informacji o naszej działalności sprzedawane były również dublety, z których uzyskaliśmy ponad \$800. Dwukrotnie rozdawaliśmy też ulotki pod kościołami, zapraszając do Biblioteki. Czytelnicy, którzy zapisywali się do Biblioteki w kwietniu i we wrześniu byli zwolnieni od opłat wpisowych.

Dzięki uprzejmości dyrektora Sekcji Polskiej stacji radiowej CFMB, p. A. Milewczyka, mieliśmy możliwość nadawania komunikatu o działalności Biblioteki oraz ogłaszania list ofiarodawców na Bibliotekę Polską.

Biblioteka jak co roku uczestniczyła w stałej Konferencji Muzeów i Bibliotek na Zachodzie, wysyłając szczegółowe sprawozdania ze swej działalności. Miała ona miejsce w Montresorze we wrześniu 1988 roku, a naszym przedstawicielem był prezes Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, prof. Józef Lityński.

Ważnym elementem w działalności Biblioteki był dalszy rozwój współpracy i wymiany z innymi placówkami naukowymi w świecie: z Biblioteką Polską w Londynie, Instytutem Piłsudskiego w Nowym Jorku, Polskim Instytutem Naukowym w Nowym Jorku, Instytutem Historycznym w Rzymie, Instytutem Hoovera w Kalifornii, uniwersytetami Stanford i Berkeley polegającej na wymianie informacji, korespondencji oraz publikacji i sprawozdań.

Z nowości wydawniczych cieszących się dużą popularnością polecamy:

IAN WILSON - ŻYCIE PO ŚMIERCI
ROY MIEDWIEDIEW - LUDZIE STALINA
JACEK FEDOROWICZ - FELIETONY I DIALOGI
NEAL ASCHERSON - THE STRUGGLES FOR POLAND
ANATOLIJ RYBAKOW - DZIECI ARBATU
JACEK TRZNADEL - POLSKI HAMLET
PETER RAINA - SPRAWA ZABÓJSTWA PIASECKIEGO
BANASIKOWSKI - NA ZEW ZIEMI WILEŃSKIEJ

Wypożyczalnia Biblioteki otwarta jest dla publiczności 3 razy w tygodniu:

poniedziałki	od 10-tej do 20-tej
czwartki	od 16-tej do 20-tej
soboty	od 14-tej do 18-tej

Czytelnia i serwis informacyjny czynne są codziennie z wyjątkiem niedziel, od 10-tej do 17-tej.

LISTA ODCZYTÓW ZORGANIZOWANYCH PRZEZ P.I.N.K.
W SEZONIE 1988/1989

MONTREAL

1. 21.04.1988. Odczyt red. Jacka Zakowskiego pt. "Kościół i zagadnienia kultury i ruchów społecznych w Polsce lat 80-tych"
2. 29.04.1988. Odczyt prof. Iwony Grabowskiej pt. "Coś wisi na Łajnie (czyli o polszczyźnie kanadyjskiej)".
3. 12.05.1988. Odczyt Prof. Jerzego Dietla pt. "Problematyka rolnictwa polskiego".
4. 19.05.1988. Odczyt prof. B. Czarnockiego pt. "Remarks on the recent history of the Polish spirit", zorganizowany łącznie z Institute of Central European Studies.
5. 16.06.1988. Odczyt inż. Leszka Chełmińskiego pt. "III rewolucja w Chinach".
6. 19.07.1988. Odczyt dr. Marka Śliwińskiego pt. "Demograficzne, społeczne i polityczne skutki wojny w Afganistanie".
7. 20.07.1988. Odczyt działacza NSZZ Solidarność Andrzeja Gwiazdy na temat obecnej sytuacji politycznej i społecznej w Polsce.
8. 4.08.1988. Prelekcja p. Kazimierza Janusza pt. "Dramat narodów ujarzmionych - drogi wyjścia".
9. 22.09.1988. Odczyt p. Andrzeja Wielowieyskiego pt. "Obecna sytuacja w Polsce - rokowania i konieczność wyboru".
10. 13.10.1988. Odczyt prof. Janusza Odrowąż-Pieniążka pt. "Mistyfikacja i rzeczywistość: Schulz, Gombrowicz, Witkacy".
11. 2.11.1988. Odczyt red. Tadeusza Szymy pt. "Polski film lat 80-tych".
12. 9.11.1988. Odczyt red. Tadeusza Szymy pt. "Tygodnik Powszechny a zmiany w życiu społeczno-kulturalnym".
13. 19.11.1988. Spotkanie z dr. Mirosławem Kułakowskim łącznie ze Związkiem Weteranów Polskich: "Historia marynarki wojennej".
14. 25.11.1988. Prelekcja inż. Rogera Morawskiego pt. "Katyn: 45 years after".
15. 3.12.1988. Odczyt dr. Pawła Śpiewaka pt. "Komunistyczny Machiavelli - zwalczanie opozycji politycznej w PRLu".
16. 10.12.1988. Odczyt inż. Stanisława Babińskiego pt. "Kazimierz Sosnkowski a rzeczywistość obecna."

17. 6.01.1989. Odczyt p. Romualda Szeremietiewa pt. "Polska przed nowym stanem wojennym".
18. 21.01.1989. Odczyt p. Tadeusza Jandziszaka pt. "Współczesna sytuacja Polski w przekroju historycznym".
19. 7.02.1989. Spotkanie z Marianem Jurczykiem, czynnym działaczem opozycji.
20. 16.02.1989. Odczyt dr. Andrzeja Kawczaka pt. "The change in power relations in the 80's & the opportunities for the countries of East Central Europe", Institute of Central European Studies, łącznie z PINem.
21. 20.02.1989. Odczyt prof.dr. Zygmunta Kolendy pt. "Sytuacja energetyczna Polski i zanieczyszczenie środowiska".
22. 1.03.1989. Wieczór poetycki Stefana Połoma.
23. 3.03.1989. Odczyt red. Krzysztofa Turowskiego pt. "Obecna sytuacja dziennikarstwa polskiego", wspólnie z Grupą Działania NSZZ Solidarność.
24. 17.03.1989. Odczyt red. Krzysztofa Pomiana pt. "Polska emigracja polityczna w świetle nowej sytuacji w Polsce".
25. 2.04.1989. Raport o polskich cmentarzach w Kanadzie "Niech pamięć o nich nie zaginie" p. Stanisława Stolarczyka.
26. 7.04.1989. Odczyt ks.prof. Janusza Pasierba pt. "W 200-ną rocznicę Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela - stosunek Kościoła do sprawy praw człowieka w Polsce".
27. 18.04.1989. Odczyt prof.dr. Bogdana Romańskiego pt. "Obecny stan medycyny w Polsce".

Spotkania Dyskusyjnego Klubu Video:

- 22.06.1988 - Spotkanie z nową grupą telewizyjną Télévision Communautaire Polonaise Inc, oraz pokaz fragmentów filmów realizowanych przez ten zespół.
- 30.10.1988 - Pokaz filmu o Powstaniu Warszawskim pt. "The Great Betrayal".
- 5.02.1989 - Pokaz filmu "Poland a European Country".

Wystawy malarskie i inne:

- 13-17 paźdz. 1988 - Wystawa rysunków Bruno Schulza.
20.11 - 3.12.1988 - Wystawa prac Teresy Kastelik.
11.2. - 11.3.1989 - Wystawa prac Stanisława Konarz-Konarzewskiego.
2.4 - 22.4. 1989 - Wystawa fotograficzna cmentarzy i nagrobków polskich w Kanadzie Stanisława Stolarczyka.
15.4.-25.4. 1989 - II wystawa prac Anny Batko.

OTTAWA:

1. 9.04.88 - Prof. Jerzy Dietl: "Problemy rolnictwa polskiego".
2. 2.05.88 - Spotkanie z prof. Jerzym Kwaśniewskim u prof. Teresy Rakowskiej-Harmstone.
3. 24.05.88 - Prof. Jadwiga Koralewicz: "Autorytaryzm robotników i inteligencji w Polsce lat 80-tych".
4. 8.05.88 - Prof. Jarosław B. Rudnickij: "The Baptism of St. Volodymyr in Ukrainian and Czech literature", zorganizowany wspólnie z St. Paul University z okazji Millenium Chrztu Rusi.
5. 20.09.88 - Dr. Jerzy Kulczycki: "Sytuacja ekologiczna Polski lat osiemdziesiątych". (Odczyt ten dał również okazję do spotkania z Andrzejem Wielowieyskim).
6. 25.10.88 - Prof. Danielle Letocha: "The dialectics of tolerance in 16th century Poland".
7. 10.11.88 - Tadeusz Szyma: "Polski film krótkometrażowy" (z projekcją). Pawilon Morriset Uniwersytetu Ottawskiego.
8. 22.11.88 - Prof. Piotr Wrześniewski: "Czy istnieje postęp w filozofii?"
9. 13.12.88 - Inż. Roger Morawski: "Katyn, 45 years later" (z projekcją).
10. 31.01.89 - Prof. Ryszard Sokołowski: "Zapomniany poeta polskiego renesansu: Mikołaj Sęp-Szarzyński". (Odczyt dwu-języczny, ze względu na obecność studentów z Ottawa University).
11. 21.02.89 - Stanisław Babiński: "Drogowskaz ideowo-polityczny Kazimierza Sosnkowskiego".
12. 2.04.89 - Ks.prof. Janusz Pasierb : "Bóg i Kościół poetów (polska liryka religijna 20-go wieku)" - odczyt zorganizowany wspólnie z Parafią św. Jacka w sali parafialnej.

13. 11.04.89 - Prof. Jan Krzysztof Meisner: "W pogoni za cywilizacją - projektowanie przedmiotów na codzienny użytek".
14. 16.04.89 - Spotkanie z polskimi Himalaistami, uczestnikami polskiej wyprawy w góry Alaski AD.1989 z Leszkiem Cichym na czele. Zorganizowane z S.T.P. Projekcja na taśmie video: "Pierwsze zimowe wejście na Mt. Everest" i "Jasna Góra" (o zakopiańskiej wyprawie himalajskiej dedykowanej Ojcu Sw.)
15. 25.04.89 - Dr. Ewa Siekierska: "Atlasy elektroniczne".

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA, ZAWODOWA I SPOŁECZNA NASZYCH
CZŁONKÓW W ROKU AKADEMICKIM 1988/1989.

DR. IWONA BOGORYA-BUCZKOWSKA - President of the Canadian Society for Comparative Study of Civilizations, vice-president of the Canadian School of Management, Fellow of the Royal Academy. Dr. Bogorya była zaproszona przez Asian Institute of Management w Manili na Filipinach aby opracować program dla kobiet pracujących w rządzie i organizacjach filantropijnych (women managers in Government and non-profit organizations) w dziedzinie zarządzania. Dr. Bogorya opracowała pracę źródłową, omawiającą międzynarodową literaturę na temat szkolenia kobiet pracujących w zarządzaniu. Projekt ten był sponsorowany przez CIDA i Uniwersytet Montrealski. Dr. Bogorya wygłosiła referaty na dwudniowym seminarium na temat "Success, personal balance & motivation" i "Management techniques in the changeable environment" dla St. John's Board of Trade w St. John's, Newfoundland (29-30 wrzesień 1988). Udzieliła wywiadu na powyższy temat, który ukazał się w lokalnej telewizji. Dr. Bogorya opublikowała artykuł "A multi-level approach to training", Industrial & Commercial Training Journal, MCB University Press, Anglia, Feb. 1989.

PROF. TEODOR F. DOMARADZKI - profesor zwyczajny (emerytowany) Uniwersytetu Montrealskiego, polonista, slawista, komparatysta literacki, publicysta i dyrektor Instytutu Cywilizacji Porównawczych w Montrealu oraz Centrum Dokumentacji i Badań Polskich w Montrealu. W roku 1988 uczestniczył on w szeregu zjazdach i konferencjach z których na podkreślenie zasługują zebrania doroczne oraz sesje naukowe następujących towarzystw: Conseil des relations internationales de Montréal, Société des écrivains canadiens, Association de la Presse Ethnique du Québec (gdzie jest członkiem zarządu), United Services Club, Conseil Canadien du Multi-culturalisme - Canadian Multiculturalism Council, Canadian International Academy of Humanities and Social Sciences, Institut Canadien Interamericain de Recherche, Institut des Civilisations Comparées de Montréal i inne. Z ważniejszych realizacji w roku sprawozdawczym wymienić należy zawarcie umowy przez prof. Domaradzkiego, działającego w imieniu Instytutu Cywilizacji Porównawczych oraz zbiorów bibliotecznych, kartograficznych, ikonograficznych i innych zawartych w "Collection T.F. Domaradzki" i "Collection Paderewski" z McGill University - McLennan Library. Przekazanie tych zbiorów Uniwersytetowi McGill nastąpiło w październiku i listopadzie 1988. Podobną umowę co do grafik artystycznych i plansz wystawowych, ilustrujących kulturę polską zawarto z Ecole Nationale de Théâtre du Canada. Pewien sprzęt biblioteczny jak liczne regały oszklone oraz tablice wystawowe przekazane zostały Bibliotece Polskiego Instytutu Naukowego w Montrealu.

Prof. T.F. Domaradzki kontynuował prace związane z badaniami, z przygotowaniem materiałów i redakcją Słownika Biograficznego pt. "Personnalités ethniques au Québec".

Esej naukowy pt. "Obecność Norwida w Kanadzie" zostanie wydany przez Wydawnictwo Literackie w Krakowie w księdze jubileuszowej pt. "C. Norwid w setną rocznicę śmierci poety", która ukaze się na rynku księgarskim w r. 1989. Prof. Domaradzki opublikował też artykuł podpisany pseudonimem "Don Felice" pt. "Pierwsza Ustawa o Wielokulturowości w Świecie a Kanadyjskie Tradycje Pluri- i Multikulturalizmu", Montreal, październik 1988.

W uznaniu zasług literackich prof. Domaradzkiego został on wybrany członkiem zwyczajnym Pen-Club International - Centre canadien francophone.

DR. ANDRZEJ M. GARLICKI - inżynier mechanik, Kawaler Order of Canada, kapitan Royal Canadian Engineers, pracownik naukowy National Research Council of Canada (NRC), wiceprzewodniczący komitetu nadzorczego Symposia on Engineering Applications of Mechanics, sekretarz Committee on Train Dynamics and Landing Damage, starszy doradca do spraw zewnętrznych Zarządu Głównego Kongresu Polonii Kanadyjskiej, wiceprezes w Ottawie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Polskich Kombatanów w Kanadzie.

W maju 1988 uczestniczył w Ninth Symposium on Engineering Applications of Mechanics na uniwersytecie Western Ontario, London, Ont., gdzie przewodniczył sesji mechaniki ciał stałych oraz wygłosił referat pt. "An exploratory study of chains under dynamic loads". Przygotował publikację NRC (CTR-VDL-008) pt. "Dynamic loads in chains", która jest w druku.

W roku 1988, z momentem osiągnięcia "wieku dojrzałego" (16 lipca) przeszedł na emeryturę i jednocześnie został mianowany przez NRC na honorowe stanowisko "Guest Research Scientist of the Division of Mechanical Engineering" tejże instytucji. Ponad 50 publikacji z zakresu mechaniki analitycznej i stosowanej, inżynierii leśnej, obróbki drewna i inżynierii pojazdów sterowanych na szynach było wynikiem ostatniego, 24-letniego okresu jego kariery zawodowej - prac naukowych i badawczych w Eastern Forest Products Laboratory (Department of the Environment) i w Vehicle Dynamics Laboratory (NRC) w Ottawie.

Bierze czynny udział w życiu społecznym zarówno kanadyjskim jak i w polonijnym. Jest łącznikiem KPK i SPK z kancelarią Generalnego Gubernatora i władzami federalnymi, oraz reprezentuje te dwie najważniejsze organizacje polonijne w innych wystąpieniach na zewnątrz.

PROF. ALFRED HAŁASA - profesor teorii kształtowania znaków graficznych i projektowania systemów komunikacji wizualnych na Université du Québec à Montréal, Departament Design. Prof. A. Hałasa brał udział w Biennale d'Affiche, Toyama '88, Japonia; w Biennale d'Affiche Varsovie '88; w Biennale d'Affiche Lahti '89, Finlandia. Otrzymał Prix Certificat d'Excellence "Graphisme Québec '88". Prowadzi badania i eksperymenty nad składnią wizualną, dwuwymiarową, statystyczną, graficzną w komunikacji wizualnej. W r. 1989 został koordynatorem "Design Internationale '89".

ALEKSANDER MACIEJ JABŁOŃSKI - inżynier budownictwa lądowego, uzyskał doktorat na Wydziale Inżynierii, Departament Inżynierii Lądowej na Uniwersytecie Carleton w Ottawie za pracę pt. "Boundary Element Analysis of Earthquake induced Pressures in a Water Reservoir". Rozpoczął pracę w Institute for Research in Construction, National Research Council w Ottawie. Sekretarz Oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Ottawie, specjalizuje się w dziedzinie mechaniki konstrukcji, dynamiki budowli i inżynierii sejsmicznej.

A.M. Jabłoński ogłosił następujące prace: Humar, J.L., Jabłoński, A.M., "Boundary Element Analysis of Hydrodynamic Pressure on an Arch Dam", paper to be published in the proceedings of the 9th World Congress on Earthquake Engineering, Tokyo, Japan, 1988.
Humar, J.L., Jabłoński, A.M., "Boundary Element Reservoir Model for Seismic Analysis of Gravity Dams", Earthquake Engineering and Structural Dynamics, vol.16, pp. 1129-1156, 1988.

JOANNA JABŁOŃSKA-MORAWSKA, M.D., F.R.C.P.C.C, lekarz pediatra, ukończyła staż specjalizacyjny, Departament Pediatrii Uniwersytetu Ottawskiego, Children's Hospital of Eastern Ontario. Po pomyślnym zdaniu egzaminów w dziedzinie pediatrii została Fellow of the Royal College of Physicians of Canada.

Wygłosiła referat: "The incidence of Rye's Syndrome among children with JRA treated with ASA - national survey", presented during Clinical Review Day, June 1, 1988. Awarded - Honorable Mention, Children's Hospital of Eastern Ontario, Ottawa.

ALEKSANDRA JAWORCZYKOWSKA - pedagog, historyk. Przygotowała do publikacji tomik poezji "Wiersze wybrane". W roku 1988/89 opracowała temat "Zamojszczyzna w latach 1941-43". Współpracuje z montrealską gazetą "Światowiec".

RENATA JENTYS - architekt, urbanista, planista, kierownik zespołu Komisji Planowania Stolicy (National Capital Commission). Renata Jentys kierowała projektem urbanistycznym "Canada's Parliamentary Precinct Area", który zdobył nagrodę "citation" nadaną przez czołowy amerykański miesięcznik architektoniczny "Progressive Architecture" w styczniu 1989, oraz dwie najwyższe nagrody (Honour Awards) przyznane przez Canadian Society of Landscape Architects na szczeblu regionalnym i narodowym. R. Jentys jako kierownik zespołu była inicjatorką tego projektu, pracowała nad sformułowaniem koncepcji urbanistyczno-architektonicznej planu zagospodarowania siedziby Parlamentu oraz czuwała nad organizacją prac zespołu.

PROF. ANDRZEJ KAWCZAK - profesor filozofii na Uniwersytecie Concordia w Montrealu; przewodniczący Oddziału Rady Narodowej do grudnia 1988; prezes Instytutu Europy Środkowej, wice-prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej, przewodniczący Board of Governors, Ecological Foundation, Seattle. Opublikował "5 main problems of our time" w International Foundation for Future Studies, 1988. Wygłosił odczyt "The change in power relations in the 1980's and the opportunities for the countries of East-Central Europe" 16.2.89 w PINie.

PROF.DR. JERZY KOREY-KRZECZOWSKI - profesor i prez. Canadian School of Management (Toronto). W 1988 roku opublikował pracę na temat "Linear responsibility charting: a technique for strategic management" w tomie 26, No.6, 1988 - Management Decision; wydane nakładem MCB University Press, Bradford, England. Przewodniczył uroczystościom związanym z akademicką konwokacją International Management Centres w Anglii w czerwcu 1988 r. Przeprowadził studia na temat rynków zbytu dla artykułów mody w Zurichu, Szwajcarii we wrześniu 1988 r. Przewodniczył uroczystościom dyplomacyjnym w Oxford Institute of Education w Hong-Kongu w grudniu 1988 r. Przewodniczył obradom Universities without Walls International Council w Bangkok, Thailand, w grudniu 1988. Wygłosił referat na temat "Linear Responsibility Charting - a tool to review management responsibilities in universities" w Sukhophai Takmmathirat Open University w Bangkok, 13 grudnia 1988.

PROF. LUDWIK KOS RABCEWICZ ZUBKOWSKI - prezes Canadian Arbitration, Conciliation and Amicable Composition Centre. Prezes kanadyjskiej sekcji Inter-American Commercial Arbitration Commission, członek komitetu wykonawczego i rady Komisji, redaktor kwartalnika Inter-American Arbitration. Prezes International Federation of Commercial Arbitration Institutions (instytucje z 35 państw z 5-iu kontynentów). Członek rady International Law Association. Wiceprzewodniczący oddziału PINu w Ottawie. Dn.10 kwietnia wygłosił na sesji Komisji Arbitrażowej referat o nowych ustawach arbitrażowych w Kanadzie. Jako przewodniczący komitetu międzynarodowego prawa karnego przewodniczył sesji komitetu w Paryżu 26 maja 1988 r. Przewodniczył sesji międzynarodowego arbitrażu handlowego na 64-tej konferencji International Law Association w Warszawie (21-28 sierpień 1988). Jako członek rady Association Internationale de Droit Pénal wziął udział w zebraniu rady 28 maja 1988 w Paryżu. Jako członek rady Inter-American Bar Association wziął udział w sesji rady w dn. 10-13 kwietnia 1988 w Nowym Jorku i reprezentował tam również prezesa Canadian Bar Association. Wziął udział w sesji kuratorium Inter-American Academy of International and Comparative Law 11 kwietnia 1988 w Nowym Jorku i został tam wybrany jednym z wiceprezesów Akademii. Był jednym z zaproszonych mówców na międzynarodowej kon-

ferencji afrykańsko-azjatyckiej regionalnego International Arbitration Centre w Kairze (27-31 marca, 1988). Wziął udział i przedłożył uzupełniający przyczynek na międzynarodowej konferencji arbitrażu handlowego w Tokyo (31 maja - 3 czerwca 1988). Był wśród zaproszonych zagranicznych specjalistów na seminarium międzynarodowego arbitrażu handlowego w Beijing (5-8 czerwca 1988).

Był zaproszonym mówcą na seminarium arbitrażu w Tegucigalpa (Honduras) 7-11 marca, 1988.

Był wśród zaproszonych specjalistów i zabierał głos na National Conference on Access to Civil Justice w Toronto (20-22 czerwca 1988).

Był jednym z delegatów Kanadyjskiego Towarzystwa Heraldycznego na międzynarodowym kongresie genealogicznym w Innsbrucku, 5-10 września 1988.

Był zaproszonym mówcą na międzynarodowej konferencji prawa karnego w Rio de Janeiro, 16-21 października, 88. Wygłosił wykład w Ecole Nationale de la Magistrature w Paryżu z prawa karnego dn. 24 maja 1988. Wygłosił wykład z arbitrażu handlowego na uniwersytecie Jordanii w Ammanie dn. 24 marca 1988, na Uniwersytecie Prawa i Nauk Politycznych w Beijingu dn. 7 czerwca 1988, na Uniwersytecie Ekonomii Centralnych Chin i na Uniwersytecie Centralnych Chin Prawa i Polityki w Wuhan, 13, 14 i 15 czerwca 1988 roku.

Wygłosił wykład o międzynarodowym arbitrażu handlowym według regulaminu Inter-American Commercial Arbitration Commission na seminarium na McGill University dn. 30 listopada 1988, zorganizowanym przez International Law Association i Inter-American Commercial Arbitration Commission.

Opublikował w 1988/89 roku następujące prace: Arbitration in Canada, Yearbook Commercial Arbitration, vol. XIII, 393-416; International Commercial Arbitration Laws in Canada, Journal of International Arbitration, vol. 5, No 3, 46-69; Inter-American Academy of International and Comparative Law, Revue générale de Droit, 19; The quality of reason as in reasoned arbitration awards tested in Canada, The Arbitrator, vol. 20; UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration adapted in Québec, The University of Miami Inter-American Law Review, vol. 19, 731-740; Inter-American Arbitration, The U. of Miami Inter-American Review, vol. 19, 755-760.

LEOPOLD KURCZ - sekretarz generalny Vanier College od 1981 r.

Członek Canadian Institute of International Affairs od 1978 r. i członek rady tej organizacji 1983-87. Członek Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie i sekretarz generalny oddziału Rady Narodowej RP w Kanadzie. Członek Skrzydła Wilno 310, Royal Canadian Air Force Association od 1983 r. i pierwszy wiceprezes od 1987 r. Leopold Kurcz opublikował pracę pt. "The Armorial Bearings of Vanier College as recorded in Her Majesty's College of Arms" (Les Armoires du Vanier College comme elles sont enregistrées au College d'Armoires de sa Majesté), wydaną przez Vanier College Press, 1988. W 1989 został wybrany po raz drugi jako Przewodniczący Komitetu Skarbu Narodowego

R.P. w Montrealu.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 3 maja 1988 nadał mu Krzyż Kawalerski V klasy Orderu Polonia Restituta "za wieloletnią działalność niepodległościową i społeczną oraz na rzecz Skarbu Narodowego wśród społeczeństwa polskiego na terenie Kanady".

PROF. JOZEF LITYŃSKI - profesor geografii na Université du Québec à Trois Rivières, prezes PINKu, delegat Rządu RP na Kanadę.

W maju 1988 brał udział w Kongresie Klimatologii w Aix-en-Provence we Francji, gdzie wygłosił odczyt "Les topoclimats de Tahiti".

W lecie 1988 ukazała się publikacja "Les climats régionaux et locaux du Québec" wraz z mapą ścienną dużego formatu.

We wrześniu 1988 r. prof. J. Lityński wziął udział w Zjeździe Delegatów Rządu R.P. na Uchodźstwie w Fawley Court pod Londynem i bezpośrednio potem w Zjeździe Bibliotek i Muzeów w Montréal (Francja).

W październiku 1988 brał udział w XXX-ym Zjeździe Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

ANNA LUBICZ-LUBA - dziennikarz, asystent prezesa PINu, członek zarządu PINK w Ottawie.

A. Lubicz-Luba w okresie od maja do listopada 1988 r. była zatrudniona przez Ministerstwo External Affairs, jako kierownik grupy, przygotowującej "Export Marketplace" w prowincji Quebec, który miał miejsce w październiku 1988 r. W związku z tym projektem przeprowadziła ona ok. 20 wywiadów z eksporterami lub osobami, które zamierzają eksportować produkty z Kanady na rynki światowe oraz z przedstawicielami organizacji i biur rządowych popierających i dofinansowujących eksporterów, a także przedstawicieli handlowych kanadyjskich placówek dyplomatycznych w świecie partycypujących w Export Marketplace.

Współredagowała i uczestniczyła w wydaniu szeregu broszur i pamfletów informacyjnych dotyczących eksportu. Przygotowała raport dotyczący oceny Export Marketplace w prowincji Quebec.

Obecnie przygotowuje artykuły na podstawie wywiadów przeprowadzonych z T. Nowakowskim, N. Daviesem.

Współpracowała z polskim programem telewizyjnym w Ottawie "Polish Review" na kanale 22.

PROF. MARIA ŻOS - profesor, Department of Criminology, University of Ottawa; adjunct professor at the Institute of Soviet and East European Studies, Carleton University.

M. Żos opublikowała następujące prace: "Communist Ideology, Law and Crime", London, Macmillan Press; New York, St. Martin's Press, 1988, pp.353.

Maria Żos była redaktorem i autorem jednej trzeciej tekstu "The Second Economy in Marxist States", London: Macmillan Press; New York: St. Martin's Press, która obecnie jest w druku.

PROF. IRENA MAZURKIEWICZ-KWILECKA - profesor Department of Pharmacology, University of Ottawa.

Dr. Mazurkiewicz-Kwilecka była jednym z organizatorów zjazdu Canadian College of Neuropsychopharmacology (CCNP), który się odbył w Ottawie w roku 1987 (maj 19-22). Przedstawiła ona wyniki swych badań nad zawartością histaminy w mózgach pacjentów zmarłych na chorobę Alzheimera. Tytuł tej pracy brzmi: "Distribution of histamine in post-mortem brain regions of Alzheimer patients" (CCNP abstracts, May 19-22, Th 25, 1987, I.M. Mazurkiewicz-Kwilecki and S. Nsonwah).

W r. 1988 Dr. Mazurkiewicz-Kwilecka uczestniczyła w zjeździe Canadian College of Neuropsychopharmacology w Montrealu (maj 3-6), gdzie przedstawiła wyniki swych badań nad zawartością histydyny w mózgach pacjentów zmarłych z powodu choroby Alzheimera. Tytuł pracy brzmi: "Histidine levels in post-mortem brain regions of Alzheimer patients" (CCNP abstracts May 3-6, W 33, 1988, I.M. Mazurkiewicz-Kwilecki and S. Nsonwah).

Opublikowała następujące prace: "The influence of α -fluoromethylhistidine on the regional brain histamine and plasma corticosterone levels in aging", I.M. Mazurkiewicz-Kwilecki and S. Nsonwah, Canadian Journal of Physiology, Pharmacol. vol. 65, 2154-2157, 1987. "Changes in the regional brain histamine and histidine levels in post-mortem brains of Alzheimer patients", I.M. Mazurkiewicz-Kwilecki and S. Nsonwah, Canadian Journal of Physiology, Pharmacol. vol. 67, 75-78, 1989.

PROF. ANDRZEJ H. MROŻEWSKI - bibliotekarz i profesor. Były dyrektor Biblioteki Laurentian University w Sudbury, Ont., prezes Koła Przyjaciół KULU w Sudbury.

Obecnie pracuje nad catalogue raisonné prac graficznych Stefana Mrożewskiego oraz zbiera materiały do kalendarza życia i twórczości artysty.

W r. 1987 napisał wstęp o Stefanie Mrożewskim i jego ilustracjach do Parsivala Wolframa von Eschenbach, które będą wkrótce wydane przez Gwasg Gregynog w Walii. W r. 1988 napisał tekst do dwóch katalogów: Stefan Mrożewski - California Pastels and Millenium Wooden Engravings, Butler Institute of American Art, Youngstown, Ohio (wystawa pod patronatem Polish Art Club), oraz Stefan Mrożewski - Pastels, Laurentian University Museum and Arts Centre. W związku z tą wystawą wygłosił trzy odczyty o twórczości artysty, dwa po angielsku i jeden po francusku.

PROF. HANNA M. PAPPUS - profesor Wydziału Neurologii i Neurochirurgii Uniwersytetu McGill i Montrealskiego Instytutu Neurologicznego. Wiceprezes Polskiego Instytutu Naukowego. Dyrektor Biblioteki Polskiej.

Publikacje w 1988/89 r.:

The effect of p-chlorophenylalanine on cerebral metabolism and biogenic amine content of traumatized brain.

Hanna M. Pappus, Ralph Dadoun and Michael McHugh, J.Cereb. Blood Flow Metab. 8:324-334, 1988.

Significance of biogenic amines in functional disturbances resulting from brain injury. Hanna M. Pappus, Metabolic Brain Disease 3:303-310, 1988.

Cerebral edema and the blood-brain barrier , "Clinical Implications of the Blood-Brain Barrier and its Manipulation", E.A. Neuwelt (Ed.) Plenum Publ. Corp., New York, 1989.

Prof. Pappius przedstawiła pracę na kongresie Canadian College of Neuropsychopharmacology w Montrealu w maju 1988 r., na międzynarodowym symposium "Brain Damage and Plasticity" w Kotor, Jugosławii w czerwcu 1988; na III międzynarodowym Symposium "Causes and Mechanisms of Secondary Brain Damage - Current State", Maulls Sterzing, Włochy w lutym 1989; oraz na 12-tym zjeździe International Society for Neurochemistry w Algarve, Portugalia w kwietniu 1989.

PROF. ALICJA POZNAŃSKA-PARIZEAU - profesor Kryminologii na Uniwersytecie Montrealskim. Pisarka, dziennikarka, autorka wielu artykułów dotyczących problematyki polskiej. W listopadzie 1988 r., nakładem wydawnictwa Québec-Amérique w Montrealu, ukazała się jej najnowsza powieść pt. "Nata et le professeur".

PROF. ANDRZEJ RUSZKOWSKI - profesor emeritus Wydziału Komunikacji Społecznej na Uniwersytecie Św. Pawła w Ottawie, wiceprezes PINu.
Na zaproszenie Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie wygłosił w październiku 1988 r. odczyt pt. "Polacy w Kanadzie: nadzieje i rozczarowania".
Wspólnie z żoną Ireną jest autorem rozprawy pt. "Communications Sociales, parent pauvre du nouveau Code", która ukaże się jesienią 1989 r. w specjalnym numerze czasopisma Studia Canonica, poświęconym nowemu Kodeksowi Prawa Kanonicznego.
Z polecenia Uniwersytetu Św. Pawła organizuje obecnie serwis wycinków prasowych w "Médiathèque" tego Uniwersytetu.

KORNELIA IRENA LOGA-RUSZKOWSKA - adwokat. Współpracowała z mężem Andrzejem nad redakcją rozprawy pt. "Communications Sociales, parent pauvre du nouveau Code". Koordynuje na terenie Ottawy działalność Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich.

PROF. RYSZARD SOKOŁOWSKI - profesor w Department of Modern Languages and Literatures, University of Ottawa.
Opublikował następujące artykuły: "Mikołaj Sep-Szarzyński: editions and interpretations", The Polish Review, vol. XXXII, No.3, 1987, 255-270.
"Sep-Szarzyński: Renaissance, Baroque, Avant-garde?" annual meeting of the Canadian Association of Slavists, McMaster University, czerwiec 1987.
"Russia, Poland, Ukraine. The Other Europe", University of Ottawa, October 1987.
"Rytmy, abo wiersze polskie: Poetry of Synthesis or Dissolution?", University of Ottawa, luty 1988.
"Nieznany poeta polskiego renesansu", Université St. Paul, styczeń 1989.

WANDA STACHIEWICZ - Kustosz i założyciel Biblioteki Polskiej w Montrealu, kontynuuje rozpoczętą od wielu lat działalność propagowania pracy, użyteczności i znaczenia Biblioteki Polskiej w Montrealu i Instytutu Naukowego w Kanadzie wśród instytucji naukowych poza Kanadą, których przeważnie jest członkiem. W Stanach Zjednoczonych, w Europie, a ostatnio nawet w Australii, odkąd prof. dr. Andrzej Ehrenkreutz przeniósł się z Ann Arbor University i tam rozpoczął organizować działalność Polonii. W Stanach Zjednoczonych ważną instytucją jest dla nas Instytut E. Hoover'a, którego polityczna działalność sprzyja krajom oddanym pod wpływ Rosji i Sowietów, jak Polska, Czechosłowacja etc. Z powodu swej konserwatywnej opinii jest w stałej kontrowersji z sąsiadującym z nim Uniwersytetem w Stanford, który ma lewicowe nastawienie i szczególnie dwóch bardzo lewicowych profesorów historii. Ponieważ obecny prezes Instytutu Hoover'a przechodzi na emeryturę, Uniwersytet Stanford stara się by to stanowisko objął kandydat po jego myśli. Przed kilku laty prof. Norman Davies był ofiarą tej lewicowej polityki Stanfordu. W związku z tą sytuacją W. Stachiewicz stara się oddziaływać na zaprzyjaźnione osoby, aby doprowadzić do wyboru właściwego kandydata. Inne instytuty naukowe, z którymi stara się utrzymać bliski kontakt to: Institutum Historicum Polonicum Romae Karoliny Lanckoronskiej; Institut Litteraire et Historique et la Bibliotheque Polonaise à Paris; Instytut Naukowy w Szwecji, w Niemczech Zachodnich (prof. Dedecius), itd.

EWA STACHNIAK - wykładowca na Sheridan College, Oakville, Ont. We wrześniu 1988 obroniła pracę doktorską na wydziale anglistyki Uniwersytetu McGill. Temat pracy doktorskiej: "The Positive Philosophy of Exile: Stefan Themerson and his Fiction". We wrześniu 1988 otrzymała "post-doctorial research grant" z Social Sciences and Humanities Research Council of Canada na projekt: "The problem of intercultural communication in Canadian ethnic fiction", nad którym obecnie pracuje. Projekt Dr. Stachniak na temat sposobów włączania literatury etnicznej do programów szkół kanadyjskich został przyjęty do ogłoszenia przez doroczną konferencję organizowaną przez Ontario Council of Teachers of English (październik 1989).. W styczniu 1989 wzięła udział w konferencji zorganizowanej przez Canadian Society for Comparative Study of Civilizations and ECHO-Research Institute at York University, Toronto. Temat: Intercultural Communication in Canadian Ethnic Fiction". Obecnie pracuje nad publikacją dotyczącą kanadyjskiej literatury etnicznej a także nad artykułem poświęconym twórczości Stefana Themersona dla kolejnego tomu "Essays in Polish History and Culture".

DR. LUCJAN WEGROWICZ - profesor na wydziale Inżynierii Elektrycznej Uniwersytetu McGill w Montrealu; menadżer w przemyśle elektronicznym.
W roku akademickim 1988/89 prowadzi wykłady elektrodynamiki stosowanej dla studentów studium magisterskiego i dla doktorantów.
Uczestniczył on również w pracach naukowo-badawczych prowadzonych przez Uniwersytet wspólnie z przemysłem, finansowanych przez NSERC.

PROF. PAWEŁ WYCZYŃSKI - emerytowany profesor Literatury Francusko-Kanadyjskiej na Uniwersytecie Ottawskim. Jest nadal badaczem w Centrum Badań nad cywilizacją francuskiej Kanady przy Uniwersytecie Ottawskim.
Uczestniczy w dwóch sympozjach naukowych: Colloque sur la Constitution de la littérature québécoise au XIX-^e siècle, organizowane przez Centre de recherche en littérature québécoise de l'Université Laval à Québec, w dniach 7, 8 i 9 czerwca 1989 r., gdzie wygłosi odczyt "Du nouveau sur Nelligan". Tekst w trakcie publikacji.
Colloque interdisciplinaire "Textes et Langages atypiques", symposium organizowane przez Université de Québec à Montréal, w dniach 3, 4 i 5 listopada 1988. gdzie wygłosił odczyt: "Nelligan avant l'internement: problèmes de langue et d'écriture". Tekst w trakcie publikacji.
Pracuje nad dwiema książkami, których druk jest na ukończeniu: "Dictionnaire des auteurs de langue française en Amérique du Nord", Montréal, Fides, 1989; en collaboration avec Réginald Hamel et John Hare. "Textes poétiques du Canada français, t.2, Montréal, Fies, 1989; en collaboration avec Jeanne d'Arc Lortie, Yolande Grisé et Pierre Savard.
Prof. Wyczyński otrzymał następujące wyróżnienia: l'Ordre des Francophones d'Amérique, nadany przez Conseil de la Langue Française de Québec w dniu 13 grudnia 1988 r.
Doctorat ès Lettres honoris causa, nadany przez University of Guelph; Doctorat ès Lettres honoris causa nadany przez Université Laval; ceremonia oficjalna w dniu 15 czerwca 1989 r. Médaille de mérite littéraire, nadany przez Union des Écrivains Québécois w marcu 1989 r.
Prix Champlain 1986 za wydanie krytyczne "La Scouine" Alberta Laberge, pierwszej powieści naturalistycznej kanadyjsko-francuskiej, nadany w marcu 1989 przez Conseil de la Vie Française en Amérique.

MARIA F. ZIELIŃSKA - Dyrektor Biblioteki Multilingual Biblioservice przy Bibliotece Narodowej w Ottawie. Członek Zarządu Stow. Inżynierów Polskich w Kanadzie, Oddział Ottawa; redaktor biuletynu, archiwista Oddziału oraz skarbnik Koła Pań przy STP. Członek American Library Association, Canadian Library Association, Ottawa-Hull Library Assn., oraz Canadian Society for the Comparative Study of Civilizations. Prezes American Library Assn. - Ethnic Materials & Information Exchange Round Table. Członek Zarządu International Federation of Library Associations - Section of Libraries Serving Multicultural Publications. Od stycznia 1988 członek zespołu redakcyjnego periodyku naukowego Ethnic Forum:

Journal of Ethnic Studies and Ethnic Bibliography,
wydawanego przez Kent State University, Kent, Ohio.

Udział w konferencjach i referaty:

Konferencja Learned Societies (Hamilton) 27-27 maja, 1987.
Referat pt: "National Library as a Resource Centre for
Canadian Ethnic Studies".

IFLA Conference, Brighton, Anglia, 15-22 sierpnia 1987.

Udział w konferencji "Polonia against the Background of
Other Ethnic Groups in Canada", urządzonej wspólnie przez
Multicultural History Society of Ontario i Instytut Badań
Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w dn.
1-4 września 1987. Referat pt: "The Ethnic Library as a
Vehicle of Cultural Continuity for the Immigrant Community".

American Library Association mid-winter conference (San
Antonio, Texas, 8-12 stycznia 1988).

Uniwersytet McGill, 9 luty 1988 wykład dla studentów wy-
działu bibliotekarskiego o akwizycjach książek i innych
materiałów bibliotecznych w językach etnicznych.

Udział w kwietniu 1988 w uroczystościach 25-lecia powstania
na Université de Montréal Studium bibliotekarskiego (Ecole
de bibliothéconomie et sciences d'information) organizo-
wanych z inicjatywy Marii Zielińskiej jako absolwentki
pierwszego roku studiów.

Harambee Foundation. Carrie Best Collection Workshop,
26 czerwca 1988. Referat o Multilingual Biblioservice
i pracy bibliotek publicznych dla grup etnicznych.

American Library Association: konferencja doroczna w Nowym
Orleanie (7-14 lipca 1988).

IFLA - seminarium przedkonferencyjne "Age, Ethnicity and
Information" w Melbourne, Australia, 22-24 sierpnia 1988.
Przewodnicząca sesji dotyczącej Stanów Zjednoczonych i
Kanady.

IFLA - doroczna konferencja w Sydney, Australia, 27 sierp-
nia- 3 września 1988.

American Library Association mid-winter conference, Washing-
ton, 6-10 stycznia 1989.

Publikacje:

"Usługi biblioteczne dla grup etnicznych w miastach kanadyj-
skich", Przegląd Polonijny, 1987, str.83-94.

"Multilingual Biblioservice: Canada's National Library ser-
ves the Canadian Ethnic Mosaic", COMLA Newsletter No.60,
June 1988. p.2-3,6.

"The Lending Collection of MBS Books in Large Print and
Books on Cassettes", National Library News, v.21, No.2,
Luty 1989.

Nowi członkowie przyjęci do P.I.N.u
w roku akademickim 1988/1989

1. Giera Zbigniew - Toronto
2. Grabowska Olga - Montreal
3. Grabowski Ludwik - Montreal
4. Wójcicki Henryk - Edmonton
5. Zaraś Kazimierz - Montreal
6. Skeris Piotr - Toronto
7. Węgrowicz Lucjan - Montreal
8. Garlicka Wanda - Ottawa
9. Petruszewicz Irena - Montreal
10. Stachniak Ewa - Toronto
11. Komorowski Jerzy - Ottawa
12. Pieniążek Izabella - Montreal
13. Czerwińska Anna - Montreal
14. Hundert David - Montreal
15. Sokołowski Ryszard - Ottawa
16. Kulczycki Jerzy - Ottawa

"OKRĄGŁY STÓŁ" - I CO DALEJ ?

Jest rzeczą zrozumiałą, że wydarzenie tak niezwykle, jak podpisanie porozumienia pomiędzy opozycją solidarnościową i władzą komunistyczną w Polsce przyciąga uwagę komentatorów całego świata. Upłynęło zaledwie 10 dni od tego wydarzenia, a już zostały opublikowane dziesiątki, jeśli nie setki, artykułów na ten temat. I choć w tej masie publikacji można wyróżnić kilka nurtów zasadniczych, to pierwszą rzeczą rzucającą się w oczy jest wielka różnorodność ocen i komentarzy. Z tak bliskiej perspektywy czasowej jest istotnie trudno ocenić, co każda ze stron wygrała, a co przegrała zawierając ten układ. Można jednak pokusić się o ocenę ogólnych perspektyw, która wskazywałaby, jakie są drogi do realizacji zasadniczych postulatów społeczeństwa polskiego. Taką analizę ułatwią podstawowe tezy ("aksjomaty"), które zapobiegą zbytniemu rozpraszaniu się w szczegółach. Jest ich trzy:

1. Trwały kompromis między narodem i władzą komunistyczną w Polsce jest niemożliwy (nawet, jeśli większość członków ekipy władzy nie wierzy w komunizm). Polacy zawsze uważali i uważają tę władzę za ciało obce, narzucone nam przez Moskwę i przez nią sterowane. Niezmiennymi aspiracjami Polaków (choć nie zawsze głośno wyrażanymi) są pełna niepodległość Polski i demokratyczny system rządów.
2. 45-letnie rządy komunistów w Polsce doprowadziły kraj

do progu katastrofy nie tylko gospodarczej i ekologicznej, ale również społecznej i moralnej. Żadne półśrodki tej katastrofie nie zapobiegą, mogą ją conajwyżej nieco odwlec. Jedynym sposobem na uniknięcie katastrofy jest odzyskanie przez Polskę niepodległości i wprowadzenie rządów w pełni demokratycznych. Niepodległość i demokracja są nie tylko w pełni uprawnionymi aspiracjami Polaków, ale wręcz koniecznością, gdyż w przeciwnym razie grozi Polsce katastrofa, przy której błędą wszystkie przegrane wojny i powstania. Na niepodległość nie możemy czekać następnych kilkadziesiąt lat. W moim mniemaniu najdalszym możliwym terminem, żeby jeszcze uniknąć katastrofy, jest druga połowa następnej dekady.

3. Sytuacja międzynarodowa jest obecnie wyjątkowo korzystna dla Polski. Składa się na to:

ostry kryzys gospodarczy i niepokoje narodowościowe w Związku Sowieckim;
obecność w Moskwie ekipy Gorbaczowa, która zdecydowała się na daleko idące reformy gospodarcze połączone z bardziej ograniczonymi reformami politycznymi ("pierestrojka") i zwiększenie (choć niewielkie) swobód obywatelskich ("glasność"); reformy gospodarcze mają być w znacznej mierze przeprowadzane w oparciu o technologię i kapitały zachodnie, w związku z czym Związek Sowiecki musi sprawiać wrażenie "pokój miłującego" kraju i nie może sobie pozwalać na zbrojne awantury (jest to jedna z przyczyn wycofania się z Afganistanu);

obecność od 8 lat w Waszyngtonie ekipy republikańskiej Reagan-Bush prowadzącej dynamiczną (jak na normy zachodnie) politykę zagraniczną, zdecydowanej wykorzystać olbrzymią przewagę technologiczną USA w produkcji niezwykle wyrafinowanych technicznie broni (przede wszystkim SDI); prezydent Bush ma przed sobą jeszcze co najmniej 4 lata rządów, a najprawdopodobniej również następne cztery (do końca 1996 r.); obecność w Watykanie Jana-Pawła II, który swoimi wpływami przygotowuje na arenie międzynarodowej grunt dla sprawy polskiej, a w razie gdyby Rosjanie zamierzali najechać Polskę zbrojnie, może on rzucić na szalę swój olbrzymi autorytet. Ta konfiguracja polityczna powoduje, że prawdopodobieństwo zbrojnej inwazji sowieckiej na Polskę jest obecnie minimalne, a wielu twierdzi, że wręcz zerowe (tego zdania jest podobno również Rakowski).

Powyższe tezy zostały sformułowane w ten sposób, żeby nie były sprzeczne z bardzo różnorodnymi i pochodzącymi z różnych źródeł opiniami na temat "okrągłego stołu", wobec czego mogą grać rolę "aksjomatów" i być używane jako podstawa dalszej analizy. Analiza ta ma spróbować odpowiedzieć na pytanie, czy podpisanie porozumienia "okrągłego stołu" przybliżyło społeczeństwo polskie do zasadniczego celu, jakim jest niepodległość i pełna demokracja oraz jakie są drogi dalszego działania w nowej sytuacji.

Myszę, że nikt nie poddaje w wątpliwość dobrej woli i patriotyzmu negocjatorów skupionych wokół Lecha Wałęsy. Powstaje jednak pytanie, czy zapłacona za rządowe ustępstwa cena nie jest zbyt wysoka i czy nie dałoby się uzyskać ustępstw bardziej istotnych. Bowiem z trzech głównych filarów dyktatorskiej władzy komunistycznej, którymi są: wojsko, policja wraz ze służbą bezpieczeństwa i propaganda, został częściowo naruszony tylko jeden - propaganda, gdyż "Solidarność" będzie teraz miała dostęp, choć ograniczony, do środków masowego przekazu. Czy to jednak będzie wystarczające dla spowodowania dalszych zmian w pożądanym kierunku? Sami negocjatorzy z ramienia "Solidarności" zdają sobie sprawę z ryzyka kompromisu z totalitarną władzą. Píše o tym Andrzej Celiński w artykule "Chwila wytchnienia" ("Gwiazda Polarna" 15.IV.89.): "Trzeba było przede wszystkim jeszcze raz, spokojnie i bez gorączki codziennych zobowiązań i decyzji, przemyśleć zagrożenia wynikające z próby włączenia demokratycznej opozycji, z "Solidarnością", do systemu instytucji politycznych Polski jaką mamy, po to, by móc ją zmienić na taką, jakiej chcemy."(podkr. J.L.). Zagrożenie jest oczywiste, bo wiadomo, że władza komunistyczna chce zrobić dokładnie to samo, tylko w drugą stronę, to znaczy "włączyć w struktury polityczne PRL opozycję taką, jaka istnieje, po to, żeby ją zmienić w taką, jakiej władza sobie życzy" (czyli mówiąc jaśniej zlikwidować ją jako prawdziwą opozycję). Jaka jest szansa, że to opozycja, a nie władza tę ryzykowną grę wygra? Analiza historyczna daje raczej nienajlepsze horoskopy. W powojennej historii Polski odbyły się już dwie rundy takiej rozgrywki i dotychczasowy wynik jest 2 : 0 dla władzy. Pierwsza runda miała miejsce w latach 1945-47, kiedy przywódcą

opozycji był Stanisław Mikołajczyk. Jak wiadomo rozgrywka ta skończyła się kompletną likwidacją (fizyczną) opozycji i ucieczką Mikołajczyka z kraju. Druga runda odbyła się w latach 1980-81, kiedy władza zawarła rozejm z "Solidarnością" po to, żeby się przygotować do uderzenia i rozbić opozycję. Tym razem, na szczęście, opozycja nie została zniszczona do końca i odrodziła się w stosunkowo krótkim czasie. W obu przytoczonych przypadkach władza stosowała metody "siłowe": więzienie, tortury, zabójstwa polityczne, fałszerstwa wyborcze na olbrzymią skalę i w końcu stan wojenny.

Dzisiaj, ze względu na inną sytuację międzynarodową, rozgrywka będzie prawdopodobnie dużo bardziej subtelna, co daje opozycji niewatpliwie dużo większe szanse. Trzeba jednak pamiętać o tym, że mimo zmienionych warunków, istota rozgrywki politycznej jest zawsze taka sama: jest to gra sił. Pod określeniem "gra sił" rozumie się tu pełen wachlarz możliwości działania każdej ze stron - a więc obok sił czysto fizycznych, jak siła zbrojna czy siła zbuntowanych mas, również siłę manewru politycznego czy ekonomicznego lub siłę oddziaływania psychologicznego. Gdyby opozycja nie rozporządzała siłami, które zmusiły władze do rozmów "okrągłego stołu", to do takich rozmów wogóle by nie doszło. Jakie są te siły? Jest to przede wszystkim siła manewru ekonomicznego zarówno negatywnego, jak pozytywnego, czyli siła strajku i siła ewentualnej mobilizacji załóg; opozycja dysponuje też siłą manewru polityczno-ekonomicznego, czyli może ułatwić lub utrudnić (lub nawet wręcz uniemożliwić) dostęp do zachodniej technologii i kapitałów; nie można też pominąć strachu władzy przed siłą zbuntowanych mas, czyli kombinacji siły fizycznej z siłą oddziaływania psychologicznego.

Czym lepiej opozycja jest zorganizowana, tym większe siły jest w stanie

zmobilizować. To samo dotyczy władzy i jej siły fizycznej (policja, wojsko), jak i siły oddziaływania psychologicznego (propaganda). Wpływa stąd wniosek, że jednym z ważnych terenów przyszłej rozgrywki między władzą i opozycją będzie teren organizacyjny - każda ze stron będzie zabiegać o jak najlepszą własną organizację starając się jednocześnie zdeorganizować przeciwnika. Jest wysoce prawdopodobne, że ostateczny wynik tej trzeciej, decydującej rundy rozgrywki między opozycją i władzą będzie zależał głównie od wyników na tym właśnie polu. I chyba w tego rodzaju grze politycznej środki pozwalające na zdeorganizowanie przeciwnika są najgroźniejszą bronią. Stara rzymska maksyma "divide et impera" będzie z pewnością w częstym użyciu, zwłaszcza po stronie władzy. Dlatego pierwsza wytyczna dla opozycji powinna brzmieć: nie dać się podzielić. Czy oznacza to, że opozycja musi być zwarta jak monolit? Oczywiście, że nie; wystarczy, że opozycja będzie zjednoczona tylko pod jednym względem - jeśli chodzi o zasadniczy cel działania, którym jest niepodległość i demokracja. Reszta jest taktyką. Nie jest na przykład rzeczą istotną, żeby cała opozycja wzięła udział w najbliższych wyborach, lub żeby cała je zbojkotowała. Istotne natomiast jest to, żeby ci, którzy kandydują na posłów, wypowiadali się przy nadarzających się okazjach, że wejdą do Sejmu po to, żeby doprowadzić możliwie jak najszybciej do następnych wyborów, które muszą już być w pełni demokratyczne, co będzie równoznaczne z odzyskaniem przez Polskę niepodległości.

Dostęp do masowych środków przekazu należy wykorzystywać dla wpajania w społeczeństwo przekonania, że demokracja i samostanowienie narodów jest rzeczą zupełnie normalną, a nienormalne są

wszelkie odchylenia od tych zasad. Władza będzie usiłowała oczywiście taką akcję utrudniać, ale nie będzie w stanie całkiem jej zahamować. To są właśnie korzyści płynące z zawartego porozumienia. Wpajanie w społeczeństwo przekonania o nieuchronnym i szybkim nadchodzeniu Polski Niepodległej będzie miało niezwykle destrukcyjny wpływ na "nomenklaturę", gdyż coraz więcej "aparatchyków" będzie myślało o zabezpieczeniu się na wypadek, gdyby taki rozwój sytuacji rzeczywiście miał miejsce. Trzeba im to ułatwiać głosząc zasadę, że w Wolnej Polsce do odpowiedzialności zostaną pociągnięci tylko ci, co mają na sumieniu poważne przestępstwa oraz "twardogłowi" czynnie występujący przeciwko ruchowi wyzwania kraju.

Władza, w razie niekorzystnego dla niej rozwoju wypadków, może znów spróbować użyć siły. Jej sytuacja będzie jednak bez porównania gorsza niż w grudniu 1981 r. Przede wszystkim nie będzie mogła liczyć na użycie wojska, gdyż będzie się ono składało z rekrutów w większości patriotycznie nastawionych, a młodsza kadra oficerska też będzie niepewna. W razie pacyfikacji kraju przez siły policyjne wojsko może się poprostu zbuntować. A na "bratnią pomoc" ze wschodu "twardogłowi" też nie będą mogli liczyć, jeżeli w sytuacji międzynarodowej nie zajdą jakieś znaczne i niekorzystne dla nas zmiany. Społeczeństwo nie powinno się dać zastraszyć groźbą użycia siły, gdyż w miarę upływu czasu możliwość realizacji takiej groźby będzie szybko malała.

Czy nakreślony tutaj "optymistyczny scenariusz" ma szanse realizacji? Jestem głęboko przekonany, że tak, pod warunkiem, że społeczeństwo polskie weźmie swoje sprawy we własne ręce i nie będzie czekać na jakieś bliżej nieokreślone "siły wyższe", które mają mu przynieść wolność. Konieczną jedność narodu można będzie osiągnąć,

jeśli cel ostateczny, niepodległość i demokracja, będzie jasno sformułowany i głoszony wszędzie przy pomocy wszelkich możliwych środków. Nie ma zresztą innego wyjścia, gdyż alternatywą tego scenariusza jest rozbitcie opozycji i społeczeństwa, które musi doprowadzić do katastrofy. Gospodarkę polską trzeba zacząć dzwigać z upadku już teraz, ale jest jasne, że zasadnicza i szybka poprawa zacznie się w momencie, kiedy staniemy się pełnymi i jedynymi gospodarzami we własnym domu.

A jakie zadanie powinna spełniać emigracja? Podobnie jak społeczeństwo w kraju powinna coraz lepiej się organizować i nie dać się podzielić, choć akcja skłócania nas prowadzona przez konsulaty i przez różnych wystanników reżymu będzie z pewnością przybierać na sile. Na barkach emigracji spoczywa zadanie propagowania wśród lokalnych społeczeństw idei niepodległości Polski oraz organizowanie polskiego "lobby", co dzisiaj już zupełnie dobrze funkcjonuje w Stanach Zjednoczonych i w Wielkiej Brytanii. Musimy nie tylko zbierać pieniądze wśród nas i wysyłać je na akcję niepodległościową do Polski, ale również starać się organizować podobną pomoc poprzez instytucje naszych krajów zamieszkania. A jednym z najważniejszych zadań Polonii jest stały kontakt z Krajem i popieranie wszystkich przejawów niezależnej działalności nie tylko politycznej, ale również społecznej, kulturalnej, naukowej i artystycznej przy jednoczesnym konsekwentnym bojkotowaniu imprez organizowanych z udziałem partii. Wiem z listów i ze spotkań z rodakami z Kraju, że postawa Polonii zagranicznej ma duże znaczenie dla utrwalania wiary społeczeństwa polskiego we własne siły.

W związku z premierą filmu "Przed sklepem jubilera" wg. dramatu Jana Pawła II, która odbyła się w kwietniu 1989 roku prezentujemy Państwu wywiad, przeprowadzony z księdzem profesorem Januszem Pasierbem dla "Głosu Polskiego", ogłoszony 24 marca 1988 roku. Jest on obecnie uzupełniony rozmową z księdzem Januszem Pasierbem, jaka miała miejsce po premierze filmu.

ANNA LUBICZ - ŻUBA

"TAJEMNICA MIŁOŚCI"

Anna Lubicz-Żuba: Kilka miesięcy temu został zrealizowany i wkrótce wejdzie na ekrany zaiste niecodzienny film, według niecodziennego scenariusza, który wymagał zupełnie wyjątkowego konsultanta. Film nosi tytuł "Przed sklepem jubilera", autorem jest Andrzej Jawień, za którym kryje się Karol Wojtyła, a konsultantem był ks. Janusz Pasierb, profesor historii sztuki Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, wybitny pisarz religijny, poeta krytyk, eseista. Jak ks. profesor przyjął tę rolę, przynoszącą z pewnością satysfakcję, ale równocześnie niemającą ciężar odpowiedzialności.

Ks. profesor Janusz Pasierb: To wszystko zaczęło się kilka lat temu, już nie pamiętam dokładnie daty, kiedy pewnego grudniowego wieczora w ATK obchodziliśmy opłatek. Przyniesiono mi wówczas bardzo dużą białą kopertę z pieczęciami Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej. I ku mojemu zdziwieniu okazało się, że w środku są dwa scenariusze, związane z projektem tego filmu. Otóż te dwa scenariusze były pewnie wybrane spośród wielu innych. Lepszy był scenariusz włoskiego filmowca Mario Di Nardo, będącego wówczas współwłaścicielem firmy Interlinea Cinematografica w Rzymie, która nabyła prawa do zrobienia tego filmu. Jak sądzę, nie miała jednak środków finansowych na realizację tak ważnego filmu. Od początku bowiem mówiono, że film ma być bardzo duży, bardzo uniwersalny i bardzo międzynarodowy. Gdy potem spotkałem się w Rzymie z Mario Di Nardo i gdy zaczęły się rozmowy na temat tego scenariusza, uholewałem cały czas, że tego filmu nie robi Polak. Uważam, że właściwą drogą postępowania winien tu być wybór reżysera przede wszystkim. I sam reżyser, bądź z wybranym przez siebie scenarzystą, dopiero przystąpiłoby do realizacji filmu. Istnieje Komisja do Spraw Pism Kardynała Wojtyły, związana z wydawnictwem watykańskim Libreria Editrice, czuwająca nad dorobkiem pisarskim Papieża.

A.L.Ż.: W jednej z rozmów ksiądz określił tę Komisję, jako ciało, zapewniające dystans między Karolem Wojtyłą a Janem Pawłem II.

Ks. prof. J.P.: Tak, zadaniem Komisji jest stworzenie tego dystansu. Chodzi o to, żeby sztuk, inscenizacji czy wreszcie tego filmu Karola Wojtyły nie przyjmowano na tym samym poziomie co encyklik czy orędzi papieskich. Wracając do reżysera, faktycznie poszukiwania reżysera odbywały się zarówno poza kompetencją Komisji jak i moją. Trwały one bardzo długo i towarzyszyło im mnóstwo kłopotów, przede wszystkim finansowych. I już myślałem, że moje modlitwy zostały wysłuchane, jako że sądziłem w tym momencie, że byłoby lepiej gdyby ten film nie powstał. Wiele tekstów literackich, zwłaszcza poetyckich, tekstów dość trudnych, intelektualnie ważkich, lepiej funkcjonuje gdy pozostają na papierze, z całym opalizowaniem materii słowa, które tylko w przypadku powstania dzieł kongenialnych zostaje ocalona. I już myślałem, że moje modlitwy zostały wysłuchane, aliści rzecz zaczęła mieć ciąg dalszy i rozkręciła się na początku 1987 roku. Nagle okazało się, że jest już ten reżyser. Wybór padł na Michaela Andersona, twórcę z dużym dorobkiem, który jest Brytyjczykiem i naturalizowanym Kanadyjczykiem. W ten sposób powstała swoista konstelacja: bo punktem wyjścia jest tekst pisany przez Polaka, scenariusz robił Włoch, natomiast ostateczny kształt nadaje mu Anglosas.

A.L.Ż: A konsultantem jest Polak.

Ks. prof. J.P.: Właśnie. Myślę, że tutaj to kilkakrotne prze-filtrowanie przez różne typy wrażliwości przyczyniło się do pewnej destylacji przesłania, które należało ocalić przede wszystkim.

A.L.Ż: Co w istocie nie było proste, jako że wszystkie dramaty Karola Wojtyły ogromnie odbiegają od gustów i upodobań teatralnych. Jest to dramaturgia niekonwencjonalna, eksperymentalna, oparta na teatrze słowa. Wszystko dzieje się we wnętrzu człowieka. Jak dalece widz, a szczególnie widz zachodni jest w stanie odebrać tę podróż do wnętrza ludzkiej duszy?

Ks. prof. J.P.: Oczywiście teatr słowa, a nie działania, już dla inscenizacji zarówno w teatrze jak i w filmie stwarza wielkie trudności. Jest to teatr dość szczególny - wzorowany na późnym teatrze Thomasa S. Eliota, zatem teatr, który chciał ożywić misteria średniowieczne. U Karola Wojtyły, jak u Eliota pojawiają się chóry i postaci jakby z innych planów: np. nagle wkraczają na scenę postaci z przypowieści biblijnej. Przy tym autor poszedł jakby jeszcze dalej, skomplikował to o część medytacyjną, dając zresztą podtytuł całości - "Medytacja o sakramencie małżeństwa",

przechodząca chwilami w dramat. Winkrustował w tekst w bardzo nowoczesny sposób fragmenty listów, które piszą do siebie bohaterowie. Wydłuża to drogę od myśli do słowa, od słowa do obrazu, od teatru rapsodycznego, mówionego, rzeźbionego i wykonanego w słowie do działania. Film przecież musi się dziać i film musi być widzialny. Sądzę, że to mogło być dla filmu handicapem. Fakt, że wybór nie padł na Bergmana, Bressona czy na Cavaliere, autora "Teresy" może się okazać dla filmu korzystny. Anderson jest realistą i myślę, że dzięki temu wcielenie dość oderwanego intelektualnego tekstu może być bardzo przekonujące.

A.L.L.: Mijmy więc nadzieję, że zarówno treści religijne jak i przesłanie filmu uniesie, co jest zmartwychwstaniem nie tylko realizatorów, ale przede wszystkim krytyków.

Ks.prof. J.P.: Jest to słowo sygnał, które od razu mnie podrywa, gdyż cały czas były rozmowy na temat owego uniesienia. Scenariusz Mario Di Narada był bardzo bliski oryginału, jednak przy analizach ostatecznych okazał się za mało filmowy. W związku z tym pojawiła się konieczność zaangażowania specjalistów od dialogów. We współczesnym filmie, niekiedy wystarcza aby scenarzysta znalazł sposób na zrobienie filmu, jakiś klucz. I chyba Mario Di Nardo to zrobił. Trzeba było jednak jego tekst udoskonalić. Dokonał tego ostatecznie młody inteligentny Jeff Andrus z Los Angeles. Potrafił on w ciągu jednej nocy włożyć w komputer wszystkie zmiany i sugestie jakich dokonywaliśmy z Andersonem, dochodząc do siódmych potów w rajskiej scenerii, w Hotelu Eden w Rzymie, jakby na dachu świata, unoszącym się nad Villa Medici i Piazza de Spagna. Cały czas więc trwała walka o treści religijne, do których amerykańscy dialogiści wykazywali osobliwą niechęć. Była to właśnie owa sprawa, o którą pani pytała - czy film amerykański uniesie to przesłanie, zwłaszcza czy uniesie pewne sformułowania. Nie chodziło tu oczywiście o ich treść, ale o warstwę słowną. Niekiedy bowiem trzeba było dokonywać trudnych wyborów. Absolutna wierność tekstowi oryginału mogłaby się okazać całkowitą zdradą intencji autora. Pewne teksty bowiem, które w poemacie, w tekście lirycznym, w medytacji religijnej brzmią znakomicie, przechodząc w sferę innego medium mogą po prostu zabrzmieć śmiesznie. I zwłaszcza film realistyczny rzeczywiście mógłby się pod tym załamać. Cały czas szło o to, aby

nie tracąc poetyczności wyłowić najbardziej istotne sformułowania autora, winkrustować je w scenariusz. Czasem je kolokwializując, tzn. nie banalizując, ale jednak sprawić tak, żeby one w ustach współczesnego aktora i na ekranie brzmiały przekonująco, jak też sprawdzić czy ludzie tak do siebie mogą mówić o życiu, o miłości, o małżeństwie. W pewnym momencie odniosłem wrażenie, że producenci chcieliby mieć film pocziwy, jakiś ludzki, humanistyczny, ale nie religijny. W którejś wersji miało nie być w ogóle przypomnienia o pannach mądrych i głupich, która moim zdaniem jest punktem wyjścia dla A. Jawienia, dla Karola Wojtyły. Anderson nie mógł sobie wyobrazić jak można zagrać taką scenę, że na ulicy nagle pojawiają się panny mądre i głupie. Dla Bergmana nie byłby to żaden problem. Jego żywi i umarli obcuja ze sobą z zimną krwią i nikogo to nie wyprowadza z równowagi. Na pewno film niekomercyjny, film autorski, film jakiegos poety filmowego dałby sobie z tym nieźle radę. W ten sposób może powstałby film studyjny i film dla smakoszy.

A.L.Ż: Czy leżałoby to jednak w intencjach Autora?

Ks.prof. JP: Myślę, że raczej bardziej zależałoby Mu, aby ten film trafił do ludzi. Zygmunt Hertz powtarzał zawsze Mikoszowi - "Czesiu pisz dla ludzi". Jeżeli ten film trafi pod strzechy, jeśli tak można powiedzieć, jeżeli to nie będzie film, który by porażał widza jakąś trudnością formularną, to myślę, że ten cel zostałby spełniony.

A.L.Ż: Czy film oddaje subtelności i odcienie wielu obrazów i aspektów miłości, wyrażonych tak głęboko, ale i w sposób skomplikowany w tekście. Gdzieś w dramacie jest powiedziane, że: "Miłość - jest to jeden z tych procesów we wszechświecie, co sprządzają syntezę i jednoczą to co rozdzielone, a co ciasne i ograniczone, to rozszerzają i bogacą."

Ks.prof. J.P: Ja radziłem Andersonowi od początku, żeby było więcej zagrane niż powiedziane. Wydaje mi się, że więcej można pokazać niż powiedzieć, że pewne zdania zabrzmiałyby niesłychanie literacko, natomiast obraz może udźwignąć pewne przesłanie. Wiąże się z tym pewna kwestia szczegółowa. Autor scenariusza uznał, że Adam musi być w filmie księdzem. Wedle Karola Wojtyły jest on wspólnym mianownikiem wszystkich postaci. Jest kimś, kto interpretuje ich losy i dyskretnie na nie wpływa. Adam w oryginale jest osobą świecką. Myślę, że to co było takie cenne w Karolu Wojtyłe

i to, czego nie zatracił jako Papież - to rozumienie roli człowieka świeckiego. Zdumiewające jest, że tak myślał młody biskup, który został Papieżem. Ktoś, kogo zrodził Kościół polski, tak bardzo klerykalny, już choćby przez to, że jest w nim tyle powołań. Okazuje się, że to co było możliwe w Polsce przed 30 laty, że człowiek świecki mógł być duszpasterzem swoich przyjaciół, jest możliwym do pokazania w filmie pod koniec lat 80, w przededniu Synodu Biskupów, który jest poświęcony laikom. Zapewne wynikało to z faktu, że Karol Wojtyła spotkał w swoim życiu takiego świeckiego duszpasterza. Był to pan Tyrankiewicz, człowiek z wykształceniem średnim, bardzo czytany z ogromnie bogatym życiem wewnętrznym.

A.L.Ż: Mówiliśmy o scenarzyście, o reżyserze, a jak aktorzy byli w stanie, znowu to magiczne słowo, unieść ten ciężar?

Ks.prof. J.P: Pierwsza osoba, która musiała unieść ciężar największy był pewnie Burt Lancaster, który miał zagrać samego Pana Boga. Przyjechawszy do Krakowa, uczył się u prawdziwego jubilera gestów właściwych dla tej profesji. Jak jednak nauczyć się być Panem Bogiem? Trzeba to robić całe życie... Ewangelia mówi: "Bądźcie doskonali jak Ojciec mój niebieski". Na pewno są aktorzy, którzy by fizjonomicznie bardziej temu wymaganiu odpowiadali, ale on się zupełnie dobrze chyba znalazł. Myśmy mówili ciągle z Andersonem, że to ma być wcielenie mądrości i miłosierdzia. W filmie jest taki moment, myślę, że on zostanie zauważony przez widzów, kiedy Lancaster patrzy na młodą parę z takim wszystko wiedzącym zrozumieniem.

A.L.Ż: A pozostali aktorzy?

Ks.prof.J.P: Jo Champa jest bardzo dobrze obsadzona w roli Anny ze swoją tragiczną twarzą, tragicznymi oczami kobiety, która walczy o swoją miłość i, która przeżywa dramat umierania miłości. Znakomita jest O. Hussey, zgodnie z intencją autora wyrzeźbiona w twardym drzewie. Daniel Olbrychski musiał włożyć dużo wysiłku by wczuć się w rolę księdza Adama. Ben Cross - w filmie Stefan, mąż Anny. Mężem Teresy, Andrzejem jest Andrea Occipinti, wybitny aktor włoski młodego pokolenia. Wreszcie pełna wdzięku i świeżości para narzeczonych będących najmłodszą generacją bohaterów filmu M. Hardin i J. Crombie.

A.L.Ż: Jak dalece autor dramatu interesuje się realizacją tego filmu, bohater jest mu wciąż bliski. Parokrotnie wszak Ojciec

Święty w swoich wypowiedziach i listach m.in. w liście do Krystyny Skuszanek w r. 1980 pisał: "Teatr to jedna ze strun, która zbyt żywo zawsze brzmiała w mojej duszy, abym obecnie nie odczuwał głębokiego wzruszenia". Jak zatem ta struna dźwięczy wobec filmowej realizacji dramatu?

Ks.prof.J.P: Myślę, że artysta w Papieżu nie umarł. Są takie żywoty harmonijne, gdzie występuje jakaś *consecutio temporum*, gdzie występują wyraźnie fazy przygotowania, rozwoju, kwitnienia i przynoszenia owoców. W życiu Jana Pawła II widać to wyraźnie. Jest to jedna z tajemnic Jego oddziaływania na ludzi. W pewnym momencie poezja w jego życiu stała się tym co Grecy nazywali *poiesis* - działanie. Skąd by się brała ta nieomyślność każdego słowa i gestu, kiedy spotyka ludzi. Tego nie gwarantuje dogmat o nieomyślności papieskiej. Papież zawdzięcza to teatrowi rapsodycznemu i swojemu powołaniu pisarskiemu, które złożył w ofierze, tak jak i bohater jego innej sztuki Adam Chmielowski złożył w ofierze swoje malarstwo. Papież szanuje swój dorobek literacki. Kiedy Marek Skwarnicki i Jerzy Turowicz wydali tom "Poezje i dramaty" (Wyd.Znak) Papież powiedział: "Poezja to jest wielka pani, której trzeba się całkowicie poświęcić: obawiam się, że nie byłem wobec niej zupełnie w porządku". W czasie swojej pierwszej wizyty w Polsce powiedział w Krakowie: "Mówią dzisiaj, że to jest coś warte, to co napisałem. Myślę, że nie byłoby tak, gdyby się nie stało, to co się stało".

A.L.Ł: To magnum misterium miłości Karola Wojtyły, to dramat, który odwołuje się do najwyższych wartości ludzkich. Jaki dźwięk zdaniem ks. profesora ma on dzisiaj w epoce dewaluacji słowa, epoce poniżenia człowieka? Czy istnieje szansa na odrodzenie tych wartości we współczesnym świecie? Stawiam to pytanie, ponieważ ksiądz wiele pisze o tej tragedii współczesnego świata.

Ks.prof.J.P: Ja myślę, że ten film jest przeciwko ekstremom, które pojawiają się w kulturze współczesnej, przeciwko okrucieństwu, przeciwko tym wszystkim, którzy mówią, że liczą się wielkie procesy historyczne, a nie liczy się dramat i przeżycie indywidualne. Myślę że to jest też film o nadziei, bo mówi o wielkości i słabości ludzkiej, po stronie której angażuje się Bóg. Dobrze będzie dowiedzieć się z tego filmu, że Bóg ma twarz tego kto nas kocha, że Bóg jest po stronie naszej miłości, że jest po stronie naszego serca.

A.L.Ł: A jak się ten film wpisuje we współczesną produkcję kinematograficzną?

Ks.prof.J.P: Patrząc na to z perspektywy Festiwalu Filmów Świata, w którym uczestniczyłem jako juror Nagrody Ekumenicznej, myślałem, że nasz film będzie stanowił punkt zwrotny. Okazuje się, że zwrot już się dokonał. Wracą w tej chwili zapotrzebowanie na film intymny, wzruszający, na film, który nie wstydzi się dobrych ludzkich uczuć. Pojawiły się na festiwalach filmy niekonwencjonalne, także z udziałem dzieci. Potępiają one przemoc polityczną, społeczną i seksualną. Myślę, że nasz film okaże się jakąś szkołą uczuć, unikając sentymentalizmu, do którego nasi włoscy współpracownicy taką mają wielką tendencję. Film jest głęboko wzruszający, a nie sentymentalny. Mówi on, że jest miłość dłuższa od życia, albo jakby powiedziała biblia, że miłość jest silniejsza od śmierci. Ukazuje też, że miłość może być krótsza od życia. Wydawało się nam, że film będzie o Teresie i o jej wielkiej miłości, która przetrwała śmierć Andrzeja. Tymczasem w jakiejś mierze film stał się filmem o Annie i Stefanie, czyli o miłości najbardziej zagrożonej. Anna, która szuka kogoś zupełnie odmiennego od jej męża, w mężczyźnie, który wydaje się całkowitym zaprzeczeniem Stefana, nagle odkrywa, że ten człowiek ma twarz Stefana, twarz jej męża. I Adam tłumaczy jej, tak jest w tekście K. Wojtyły, że: "Miłość dla Ciebie nie może mieć innej twarzy". Następuje powrót do pierwszej miłości, która w sakramencie staje się znakiem miłości Boga do Człowieka.

Powrót do rozmowy z księdzem profesorem Januszem Pasierbem w kwietniu 1989 roku po premierze filmu w Montrealu.

A.L.Ł. Ponad rok temu mówiliśmy jaki będzie film osnuty na dramacie Jana Pawła II i zastanawialiśmy się wówczas czy reżyser i aktorzy zdołają przedstawić w języku filmowym treści tego moralitetu. Czy zachowało się przesłanie filmu i jaki jest jego kształt po różnorodnych filtrach i destylacjach, jak to ksiądz określił.

Do kogo film dociera i kogo porusza?

Ks.prof.J.P.: Czytając teraz po premierze recenzje widzę jak bardzo opinie o tym filmie są zróżnicowane. Oglądałem ten film wiele razy w czasie montażu i oglądałem go w czasie robienia dubbingów różnojęzycznych, oglądałem go z Papieżem,

a także z publicznością międzynarodową na Festiwalu Telewizji w Monte Carlo, który jest w pewnym sensie symetrycznym festiwalem do Festiwalu w Cannes, no i teraz z publicznością kanadyjską. Muszę powiedzieć, że właściwie ten film najlepiej funkcjonował z Papieżem po włosku i teraz po francusku, chociaż podobno dubbing nie jest doskonały i słychać czasem recytacje.

A zatem do kogo film dociera? Trzeba sobie powiedzieć, że na Zachodzie do kina chodzi młodzież pomiędzy 15 a 25 rokiem życia przede wszystkim, i to jest ta podstawowa publiczność. Otóż czy nie jest to dla niej anachroniczne? I tak i nie. Spójrzmy na nową wersję "Liaisons dangereuses" - a więc filmy kostiumowe, jakby nawet historyczne, tylko mające wspólny mianownik ze współczesnością i tym mianownikiem jest erotyzm - i to jest bardzo silny most między przeszłością a teraźniejszością. A.L.E. Tak, ale tutaj tego mostu nie ma.

Ks.Prof.J.P.: Właśnie nie ma, na miejscu erotyzmu występuje miłość i takie niemodne cnoty jak wierność, takie prawdy jak to, że bywa miłość krótsza, albo dłuższa od życia. Czy to przesłanie funkcjonuje? Otóż wydaje się na pierwszy rzut oka, że nie. Były różne uszczypliwości w recenzjach - że to jest mały katechizm. To wszystko zdaje się świadczyć, że ludzie idą dzisiaj do kina szukając jakby innych wartości. Na filmie ciąży piętno filmu papieskiego, ciąży na nim i papieństwo i polskość. Te dwie rzeczy, które w pewnych kręgach intelektualnych, właśnie tych, które formułują opinię, myślę tu także o kręgach kościelnych teologicznych, czy zajmujących się jakoś sztuką, które pewnie w tej chwili nie mają najlepszej prasy. Jesteśmy przecież świeżo po atakach teologów niemieckich i francuskich na Papieża i w tej sytuacji ten film jest przyjmowany z całym dobrodziejstwem inwentarza. Jest to film na pewno dobry dla Polski, film dobry na lata 30-te czy też na lata 60-te. Wynotowałem zdanie z jednej recenzji, że "...przebrzmiałe idee i przebrzmiała forma". No cóż, co do idei, to nic na to nie można powiedzieć, bo jeżeli sprawa miłości, wierności i małżeństwa jest ideą przebrzmiałą to i sprawa ludzkości jest jakby przebrzmiała. Są to przecież wartości podstawowe. Jeżeli ich nie będzie, to nie ma już o czym właściwie dyskutować. Natomiast sprawa formy? Wydaje mi się, że Anderson nie miał najlepszych predyspozycji do zrobienia tego filmu, ja niestety nie miałem wpływu na obsadzenie ani funkcji reżysera, ani aktorów, próbowałem w tej sytuacji robić dobrą minę, mówiąc sobie, że może właśnie taki wielki fachowiec, realista, ktoś dosłowny będzie dobry, aby pokazać ten film pozbawiony jakby ciała, pozbawiony rzeczywistości i osadzenia w czasie i w przestrzeni. Myślę, że on to zrobił. Tylko, że przy tych niechęciach towarzyszących i treści i przekazowi, jaki film niesie, to wszystko się obróciło jakby przeciwko temu filmowi, nawet ten jego historycyzm bardzo konkretny z roku 1939 i lat 40-tych czy 60-tych.

Zdawałem sobie sprawę, owocem jak strasznych kompromisów jest ten film. Jest to film komercyjny. Watykan nie miał doświadczenia w tej dziedzinie. Po raz pierwszy filmowano tekst Papieża. Pius II pisał teksty teatralne, które zresztą teraz niedawno, jakieś dwa lata temu wystawiano we Włoszech, natomiast żadnego tekstu Papieża dotąd nie filmowano. Po kolejnych odsprzedawaniach praw autorskich, film znalazł się w rękach producenta, który oczywiście zaciążył na jego kształcie. Nadmienię, że budżet filmu był bardzo wysoki i sięgnął podobno około 15 czy 16 milionów dolarów amerykańskich, a więc nie mało. Za sprawę najbardziej chyba przykrą i bolesną uważam fakt, że niektóre scenariusze czy propozycje dialogowe, które przedstawiano, eliminowały zupełnie problemy religijne, (jak mówiłem wcześniej), tłumacząc, że film amerykański tego nie uniesie. Natomiast ten film bez religijnego przesłania był zupełnie pozabawiony sensu, nie byłoby po co go robić. No i jesteśmy w sytuacji w jakiej jesteśmy - film płaci rachunek za swoją religijność i wszystkie inne rachunki.

A.L.L. Ale Ksiądz jako strażnik tej religijności ~~zdołał~~ ją ~~ochronić~~.

Ksiądz Prof. J.P.: Było mnóstwo nerwów i straszny wysiłek, kiedy czasem dojeżdżałem do Rzymu na 2 dni w przerwie pomiędzy wykładami. W szczególnie drastycznych momentach odwoływałem się do Komisji Watykańskiej do Spraw Pism Karola Wojtyły, która się wówczas zbierała i to jakoś wzmacniała moją rolę. Ja byłem od tego, aby Watykan był zdystancjowany, to nie jest film Papieża, to jest film scenarzysty i reżysera. Ja tylko miałem bronić przesłania, a nie decydować o walorach artystycznych. Wiadomo, że talentu nie można nikomu dać, ani go odebrać. Jednego na pewno unikałem, czego chciałem unikać, żeby film nie był płaski i żeby nie był śmieszny. No więc nie jest ani płaski, ani nie jest śmieszny. Można go uważać za film statyczny, za film idący przeciwko obowiązującemu prądom - à contre courant. Wcale nie jest obrazą to, że film katechizuje, Kościół katechizuje, a film jest katolicki, oparty na tekście Papieża, może więc katechizować, a nawet powinien katechizować. Jeżeli Papież ma odwagę mówić światu rzeczy niepopularne, niech Jego film też mówi rzeczy, które dzisiaj nie są à la mode, à la page.

A.L.L. A jak odebrał film sam autor, rok temu w Rzymie?

Ksiądz prof. J.P.: No właśnie, bardzo czekałem na tę chwilę. Kiedy zapaliły się światła, muszę powiedzieć, że poczułem straszne napięcie, Papież jeszcze chwilę siedział, potem się podniósł i podszedł do mnie, więc nie do nikogo z tych ludzi, którzy tam byli z produkcji. No więc była ta chwila zawieszenia i Papież powiedział: „Bardzo Księdzu dziękuję, za to co Ksiądz dla mnie zrobił.” Ja powiedziałem: „Strasznie się bałem tej chwili”. Ojciec Świety - „Czegoż się bać.” (Jeśli ktoś ma prawo mówić żeby się nie bać, zresztą robi to od początku to właśnie On)

Powiedział dalej : " Ale przesłanie jest moje". Myślę, że był zaskoczony, przecież On tych ludzi widział, to są postaci i historyczne, w tym sensie, że wiadomo, że Andrzej zginął w Katyniu (Papież to teraz dopiero powiedział), że to na pewno byli bruneci czy blondyni, ten Andrzej może był polskim blondynem, a tutaj jest grany przez Andrea Occipinti, Włocha, który jest brunetem i wygląda inaczej. Mamy pretensję do Lamberta, który gra ks. Popiełuszkę, że jest tarzanem, który gra Księdza męczennika i myślę, że to samo przeżywa żyjący autor, który widzi swoje dzieło na ekranie. Sądzę, że w oczach Papieża sprawa skończyła się dobrze. Myślę, że dla poważnej i odpowiedzialnej krytyki sprawa też skończyła się dobrze. Jeżeli czyta się negatywne krytyki to widać w nich po prostu złośliwość i tendencję. W ogóle są to porachunki z religią i z Kościołem, z Papieżem, z miłością, z wiernością, z tymi wartościami, które w tym filmie muszą być obecne, inaczej byłby on zupełnie pusty i bez znaczenia.

A.L. Myślę, że mimo tych niemożliwych, jak ksiądz powiedział wartości film znajdzie widzów, którym u schyłku tego wieku tych wartości często brak w amerykańskim kinie. Ksiądz Prof. J.P.: Mijmy nadzieję. Oby film nie został ucięty przez dystrybucję, na którą nie mamy wpływu, a która zaczęła ten film orientować w stronę telewizji, bo jest to najtańsza sprzedaż, gotowe pieniądze, bez żadnych kłopotów, bez ryzyka, nie trzeba się przejmować recenzentami - nienajlepszą prasą i oczywiście sprzedaż video kaset. Jest to najbezpieczniejsza forma odzyskania pieniędzy, które i tak zarobiono w tzw. międzyczasie.

A.L. Jaka jest możliwość dystrybucji filmu w Europie?

Ksiądz Prof. J.P.: Będzie on szedł na pewno w niektórych telewizjach. We Włoszech jest taka sytuacja, że ludzie nie chodzą do kina, do kina się chodzi jeszcze we Francji w Paryżu, a więc głównie popularyzacja w telewizji. Na pewno ten film poszedłby dobrze w salach polskich. Pewnie pójdzie dobrze w obu Amerykach. Zdumiewające jest jak dystrybucja nie zadbała o oprawę tego filmu. Ta premiera odbyła się w bardzo skromnych warunkach w porównaniu z ogromnym entuzjazmem i ogromnym echem jaki towarzyszył kręceniu filmu w obu Amerykach. Myślę, że tutaj odbijają się sprawy bardziej krytycznego stosunku do Papieża.

A.L. Bardzo to smutne, bo chodzi przecież o dzieło sztuki.

Ksiądz Prof. J.P.: Tak, dzieło sztuki powinno funkcjonować samo, więc widzimy, że nie funkcjonuje, że treści nie istnieją w dziele sztuki, jak nas nauczili strukturaliści, tylko w dyskursie wokół dzieła sztuki. Otóż ten dyskurs jest dzisiaj jakos' niechętny. Pamiętam olbrzymi wywiad jakiego udzielałem telewizji amerykańskiej, Entertainment to life, który oglądało kilkadziesiąt milionów ludzi w Stanach Zjednoczonych. Natomiast teraz jakaś cisza, jakies' jakby zastraszanie, lęk, że z tym filmem nie można wyjść, chociaż na szczęście widać jakby się to zmieniało, po niektórych recenzjach, pojawiają się już duże ogłoszenia w prasie.

Gdyby jednak była wytworzona atmosfera sukcesu w momencie premiery, atmosfera, która często towarzyszy filmom gorszym głupim, pustym i źle zrobionym. W końcu Anderson to jest stary fachowiec. Można się nie zgadzać z kinem, które on proponuje, ale nie można powiedzieć, że to jest kino nieudane, że to nie jest kino zawodowe, to jest na pewno kino zawodowe i to jest fachowiec dużej klasy.

Al.L. Dziękuję Księdzu za rozmowę.

Ksiądz.Prof.J.P.: Dziękuję Pani.

1 kwietnia, 1989.

L I S T A O F I A R O D A W C Ó W

PATRONI BIBLIOTEKI POLSKIEJ

Helena Nowicka (Chicago)	US \$1,000 US
Kama Kozłowska (śp. Dr.Franciszek)	500
Stow. Bibliotekarzy polsko-kanadyjskich	500
Halina i Jerzy Gonerko	500
Olgierd Brzeski	1,300
Dr. Władysław Wielhorski	600
Maria Czarnojańczyk-Budrick	500
Kongres Polonii Kanadyjskiej, Oddz.Toronto	500
Fundusz śp. Franciszka Szuby	650
Edmund Danowski	1,000
Dr. Andrzej Zalewski	600
Anna i Andrzej Czerwińscy	500
Fundusz śp. W. Chodakowskiej-Łukasiewicz	500
Krystyna Krakowska	500
T. & T. Siemiatkowsy	500
Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna	3.500
Polonijna Kasa Kredytowa	1,000
Fundusz Wieczysty Millenium	5,000

DARY w/g KOLEJNOŚCI WPŁYWU:

Zofia Żurowska	\$10	Richard & Irene Stefański	\$ 10
Zofia Maliszewska	\$20	Jan Zajko	\$100
Stefan Lamed	\$25	Zygmunt Pluciński	\$ 25
Jerzy Korab-Kucharski	\$200	Zbigniew Łukaszewicz	\$ 20
Antoni Borowicz	\$ 25	Mieczysław Sangowicz	\$ 50
Kazimierz Matowski	\$ 50	Tadeusz Graff	\$100
Antoni Martynowicz	\$100	W. Gołubiowski	\$ 15
Dr. Stanisław Francuz	\$100	Zdzisław Poznański	\$250
Andrzej Okoniewski	\$ 10	Klub "Rozrywka"	\$ 50
Ryszard Malewski	\$250	Olga Krzyczkowska	\$200
Daniela Agopsowicz	\$ 10	Adam Żurowski	\$ 25
Józef Ursyn-Niemcewicz	\$ 10	Hanna Poznańska	\$ 25
B. & I. Kusionowicz	\$ 25	Łucjan Węgrowicz	\$ 20
Mary Schneider	\$ 50	Antoni Potocki	\$ 30
A.Miodowska-Belanger	\$ 10	Jadwiga Markiewicz	\$ 50
Wanda de Roussan	\$ 50	Andrzej Świderski	\$ 25
Danuta Hyjek	\$ 50	Wł. Pomian-Bławdziewicz	\$ 20
Anna Milewska	\$ 15	Aleksandra Jaworczykowska	\$ 20
Maciej Znojkiwicz	\$ 50	Alba Taylor	\$100
Renata Jentys	\$ 50	Janusz Wielhorski	\$ 10
Tadeusz Grygier	\$ 30	Zbigniew Lachendro	\$ 25
Danuta Podkomorska	\$100	Zw. Weteranów im J.Piłsudsk.	\$100
Jadwiga Chruściel	\$ 25	Anna Giżycka	\$ 25
Eugeniusz Siniewicz	\$ 50	Stanisław Romaniec	\$ 75
J. Korey-Krzeczowski	\$ 25	Zofia Kirste	\$ 50
Lech Fulmyk	\$ 25	Barbara Lipiński	\$ 20
Jan Romanowski	\$ 25	Wanda i St. Munikowie	\$ 25
Andrzej Nowakowski	\$ 30	Róża Tarnowska	\$ 25
Stanisława Ołowiecka	\$ 25	G. Sobolewski	\$ 50
Yvonne & Leon Ligus	\$ 30	I. Mazurkiewicz-Kwilecka	\$ 25

Alicja Gan-Ganowicz	\$ 25	Alicja Poznańska-Parizeau	\$390
Paweł Haliński	\$ 25	Kazimiera Białowas	\$ 50
Władysław Marcinkowski	\$ 15	Hanna Pappius	\$100
Stanisław Judek	\$ 20	Anonimowo	\$ 50
Maksymilian Kubacki	\$100	T. & K. Sokolniccy	\$ 20
J. Korwin-Łopuszański	\$ 50	Łucjan Chmiel	\$ 30
Wojciech Oczechowski	\$100	Z. Berezowski	\$ 30
Andrzej Garlicki	\$ 50	Zofia Rybikowska	\$ 25
Zdzisław Jaworski	\$ 30	E. Osiek	\$ 5
Zbigniew Klink	\$ 10	Jan Idzik	\$ 25
Andrzej Liebich	\$100	J. Guliński	\$ 30
Edward Szypulewski	\$ 20	Pani Karasinska	\$ 5
Marian Wojdan	\$ 30	H. Bortnowska	\$ 10
Alicja Szczeniowska	\$200	Jan Sulka	\$ 20
Wacław Sadowski	\$ 25	Mike Sierpawski	\$ 20
Marian Znamirowski	\$ 30	Stefania Bobkowicz	\$150
Józef Kliś	\$ 20	Rafał Przednowek	\$ 50
A. Klimalanka-Leroux	\$ 10	Maria Jarochowska	\$200
A. Bystrzycki	\$ 20	Mike Boczek	\$ 20
Jolanta Sise	\$ 20	Ryszard Poddubiuk	\$ 25
Kazimierz Stochel	\$ 25	Andrzej Wiszniewski	\$ 50
Anna Biolik	\$ 50	Adam Barzyk	\$ 50
M. Drabkowska-Kaczmarek	\$120	Anna Baryga	\$ 50
Jan Wawrzków	\$ 30	Maria Budnik	\$ 50
Adam & Bożena Mercik	\$ 50	Waldemar Romanowski	\$100
Frank Kastro	\$ 10	Maria Spatz	\$100
Alfred Zbik	\$ 50	Stanisław Krzanowski	\$ 50
Teodor Domaradzki	\$ 60	Kazimierz Michaliszyn	\$ 25
J. Fiałkowska	\$ 25	Andrzej Giaro	\$ 30
Barbara Tasse	\$ 25	Stanisław Zalot	\$125
Zofia Chromik	\$ 50	Jerzy Nowakowski	\$ 20
Andrzej Ruszkowski	\$100	Pol. Tow. Bratniej Pomocy	\$ 50
Janusz Smolewicz	\$ 20	Witold Kociejowski	\$ 20
Maria Hubisz	\$ 50	J. Kakowski	\$ 20
Teresa Harmstone	\$ 50	Michał Czupryna	\$100
Andrzej Wolski	\$100	Wilhelm Siemieński	\$ 20
Jerzy Metelski	\$ 10	Maria & Jan Zasiński	\$ 40
Marek Zaremba	\$ 30	Czesław Mirosz	\$100 US
Stanisław Babiński	\$120	Stanisław Biega	\$ 30
Wanda Poznańska	\$ 25	Stanisław Szpot	\$ 50
Władysław Henoch	\$ 20	Dawid Cynberg	\$ 50
Jan Lesiak	\$ 20	Henryk Slezak	\$ 30
A. Kawerniński	\$ 50	St. Rola-Pleszczyński	\$ 50
Jan Gierlach	\$ 20	Tadeus Partyka	\$ 25
Janina Kędzierska	\$150	Józef Żupiński	\$100
Wanda Cienciała	\$ 50	Alex Ostrowiecki	\$ 20
I. & St. Petruszewicz	\$100	Zenon Zygmuntowicz	\$ 25
Andrzej Gutkowski	\$100	K. Berse	\$ 30
Antoni Świdorski	\$ 20	Genowefa Pyka	\$ 25
Stow. Pol. Kombatantów		Stanisław Mażewski	\$ 50
Koło 8, Ottawa	\$100	Antoni Wysocki-Boreysza	\$ 50
Stanley Picholz	\$100	Janina Mierzwińska-Stojak	\$ 50
Anna & Fr. Szpak	\$ 30	Józef Wójcik	\$100
Jadwiga Kisielewska	\$ 25	Paul Berliński	\$ 30
Maria T. Żółtowska	\$ 30	Jan Smoliński	\$ 20
Bezimiennie	\$ 10	Wanda Stachiewicz	\$100
Bezimiennie	\$ 20	Pol. Engineers Wives Assn.	\$ 50
Helena Wierzbička	\$ 10	Chester Kapica	\$ 35

Józef Lityński	\$100
Leopold Kurcz	\$ 25
Anonimowo	\$ 50
Romuald Misiewicz	\$ 20
Bożena Happach	\$ 40
Hanna & Stefan Siennicki	\$ 30
Anonimowo	\$400
Jadwiga Runcewicz	\$ 50
Antonina Sims	\$100
Andrzej Janikowski	\$ 25
Stanisław Czernic	\$100
Włodzimierz Sokołowski	\$ 30
Ben Malinowski	\$ 75
Marian Turski	\$ 15
Zbigniew Gutter	\$ 50
Jerzy Gutkowski	\$ 25
R. Bojankiewicz	\$100
Aleksander Modzelewski	\$100
Stanisław Mażewski	\$100
Maria Podkomorska	\$100
Komitet Pomocy Dzieciom Polskim w Montrealu	\$200
Maria Drabikowska- Kaczmarek	\$ 60

Dla uczczenia pamięci Justyny Nienałtowskiej złożyli:

Jerzy i Józefina Drzewieccy	\$ 10
Irena i Stanisław Petruszewicz	\$ 30
Olga Krzyczkowska	\$ 50
St. i Hanna Pappius	\$ 25

ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE IN THE
ACADEMIC YEAR 1988 / 1989

One of the Institute's main goals is to maintain links with Poland. Under the Institute's auspices numerous Polish democratic politicians, economists, historians and scholars are given a chance to present their views to the Montreal Polish Canadian community. Some of this year's outstanding lecturers were the following: Prof. Dietl, prominent Polish economist and member of PAN, (Polish Academy of Science) discussed the economic situation in Poland with particular emphasis on the problems of agricultural management ; lawyer and economist, Andrzej Wielowieyski, presented the existing political-economic reality on the eve of the discussion of the Round Table ; Father J. Pasierb, historian, poet and expert on medieval art, described the role of the Church and its mission in the defence of human rights ; the views of the Roman-Catholic Church on the issue of culture and social movements were put forward by publicist and reporter of the Catholic Press, Jacek Zakowski. In total, 27 lectures were heard.

Aside from lectures, the Institute organizes painting and photographic exhibitions. This year we exhibited the works of Bruno Schulz, renown Polish poet and graphic artist of the 1930's. Other exhibitions were sponsored to promote forthcoming Polish-Canadian talents.

The Institute continues to sponsor the Video Club established last year with presentations of films on Polish history and on both Canadian and Polish current events.

The Institute's Ottawa Branch, presided by Prof. A. Ruszkowski, organized 15 lectures on a wide range of topics.

As in past years, much of the Institute's endeavours concentrated on a fund-raising campaign for the benefit of the Polish Library. The funds thus collected are essential for the day-to-day operations of the Library as well as for its planned modernization. We expect that by the year 1993, i.e. the 50th anniversary of the establishment of the Polish Institute of Arts & Sciences in Canada, the Library's non-fiction collection will be online.

A new Board of Directors has been elected at the annual General Meeting held on April 30, 1988, at which some changes were introduced to the Institute's Statute. The meeting unanimously resolved to confer an Honorary Membership of the Board upon Mrs. Wanda Stachiewicz, the founder of the Polish Library, for her outstanding contribution to the Institute.

The 45th anniversary of the Institute was observed by a luncheon attended by McGill's Principal, Dr. J.L. Johnston and several other prominent McGill personalities. Prof. Hanna M. Pappius thanked everyone for all the assistance and privileges granted to the Institute

Statistics:

Books added	1,300
Books catalogued	1,190
Books protected by jackets.....	700
Books circulated.....	12,000
Cards filed in the catalogue.....	3,500

The library is open on Mondays and Thursdays from 10 a.m. till 8 p.m. ; Tuesdays, Wensdays, and Fridays from 10 a.m. till 5 p.m.; Saturdays from 2 p.m till 6 p.m.

Personnel:

Founder and Curator :	Mrs. Wanda Stachiewicz, M.A.
Library Director :	Prof. Hanna M. Pappius
Librarian :	Mr. Stefan Wladysiuk, M.L.S.
Cataloguing Librarian:	Ms. Sophie Bogdanski, M.L.S.

THE POLISH LIBRARY IN THE ACADEMIC YEAR 1988/1989

In the past year the Library has continued to expand with 180 new subscribers, totalling 950 patrons regularly using its facilities. The core of the new subscribers are research students, mainly from McGill, interested in Polish culture and history, as well as, recent Polish immigrants particularly interested in uncensored material.

Our collection continues to grow thanks to the many donations of private collections of books received from authors, editors, members of the Polish-Canadian community and institutions such as the Polish Cultural Foundation of London, the Literary Institute of Paris, or " Znak " in Cracow.

In order to accomodate the growing collection, over the Christmas holidays, the library staff with the help of a group of volunteers reorganized one of our rooms to make space for recently purchased book shelves. Also, a small lending library of video and audio tapes ranging from books on tape to Polish, English and French language courses has been set up.

It has been decided by the Library's Board of Directors that in the coming years the library will have a computerized catalogue. In the process, we are hoping to form a closer collaboration with the McGill Library system.

For the 3rd consecutive year, the Library appealed to the Polish Canadian community for operating funds. This campaign, once again, has met a considerable and generous response from the Montreal Polish community.

Our Library maintains personal ties and exchanges with other learned institutions such as the Polish Institute of Arts & Sciences in New York, the Pilsudski Institute of New York, the Hoover Institute of California and the Stanford University of California, the National Library of Poland in Warsaw and other various libraries in Poland. We are indebted to Mrs Wanda Stachiewicz, the library founder and curator, for establishing and maintaining many of our contacts with similar institutions as ours around the world.

In September of 1988, the Library was represented by Prof. J. Litynski, chairman of the Polish Institute, at the Standing Conference of Polish Museums and Libraries which took place in Montresor, France.

Last but not least, we would like to express our deepest appreciation and thanks to the roster of 14 lady volunteers and casual helpers.

by McGill throughout those 45 years. In his reply, the Principal of McGill stressed the important role played by the Institute within the University's range of activities and of the continuation of close ties between the two.

The Polish Institute continues its cooperation with the Canadian-Polish Congress. The Institute's chairman, Prof. J. Litynski represented the Institute at the General Meeting of the Congress in Edmonton, in October 1988.

In November 1988, some of the members of the Board of Directors had the privilege to meet with the Rt. Hon. G. Weiner, the Minister of Multiculturalism.

The Institute also continues its traditional cooperation with similar cultural institutions around the world, such as the Polish Institute of Arts & Sciences of America in New York, the Pilsudski Institute of London and New York, the Polish Cultural Centre in London and the Literary Institute in Paris.

Members of the Board:

President :	Prof. Jozef Litynski
Vice-presidents:	Prof. Hanna M. Pappius
	Prof. A. Ruszkowski
Secretary Gen. :	Mr. Stanislaw Latek
Treasurer:	Mr. Leopold Kurcz

Les activités de l'Institut Polonais
des Arts & Sciences au Canada
durant l'année scolaire 1988/89

Le travail et les activités de l'Institut étaient centrés cette année, tout comme dans les années précédentes, sur la recherche des fonds pour la Bibliothèque Polonaise.

Nous remercions tous les donateurs ainsi que la communauté tout entière d'avoir compris le rôle important de la Bibliothèque dont l'existence s'avère être vitale pour notre groupe ethnique.

En nous adressant à nos compatriotes nous voudrions propager l'idée de la nécessité de rendre les services dispensés par la Bibliothèque polonaise non seulement plus efficaces mais surtout plus modernisés. Grâce à la collaboration avec l'Université Mc Gill dans le cadre de l'informatisation de notre Bibliothèque on pourra faciliter l'accès aux services de documentation des deux bibliothèques (universitaire et la nôtre) non seulement aux étudiants mais à tous les membres de notre communauté. La réalisation du projet est prévue pour l'année 1993-50e anniversaire de fondation de l'Institut Polonais des Sciences au Canada.

L'autre volet de nos activités, très important, c'est la collaboration scientifique avec la Pologne. Tout comme dans les années précédentes on a invité des chercheurs et des hommes de sciences à partager leurs opinions sur la situation socio-économique de la Pologne et sa politique extérieure.

Messieurs J. Dietl, professeur en sciences économiques membre de l'Académie Polonaise des Sciences (PAN) et J. Wielowieyski, juriste, spécialiste en économie nous ont prononcé les discours

sur la situation actuelle de l'agriculture polonaise (le premier), et le deuxième s'est centré sur les négociations de la Table Ronde.

Le rôle de l'église de Pologne, sa lutte pour les droits de la personne, a été décrit par le professeur de l'Histoire de l'Art, poète et prêtre Janusz St. Pasierb.

Les années 80 et l'attitude de l'église envers la culture et les mouvements sociaux en Pologne ont été présentées par le journaliste de presse catholique Jacek Zakowski.

Plusieurs représentants des organisations d'opposition; A. Gwiazda, R. Szeremietiew, T. Jandziszak, K. Janusz, M. Jurczyk, ont eu la possibilité d'exprimer leurs points de vue.

L'histoire, la plus récente, de la Pologne faisait l'objet des conférences de St. Babinski, R. Morawski et M. Kułakowski.

Madame I. Grabowska, professeure et directrice de l'Institut Polonais de Toronto, a présenté les problèmes du polonais canadien.

D'autres conférenciers-professeurs A. Kawczak, B. Czarnocki ont développé les questions de la société polonaise actuelle.

En somme, l'Institut Polonais des Sciences a organisé 27 conférences et 4 rencontres du Vidéo-Club sur l'histoire de la Pologne, l'immigration polonaise et les événements au pays.

Les expositions d'art et de photographie artistique étaient l'événement culturel de très grande envergure, les artistes B. Schulz, T. Kastelik, S. Konarz-Konarzewski, A. Batko et St. Stolarczyk ont exposé leurs oeuvres parfois la deuxième fois.

La filiale de l'Institut à Ottawa dont le président est monsieur A. Ruszkowski, professeur, a organisé 15 conférences. Les professeurs P. Wrześniowski, R. Sokołowski, K. Meisner (invité par Carlton University) ont été les conférenciers qui ont présenté les projets technologiques qui ne pouvaient pas être réalisés en Pologne faute de politique économique officielle du gouvernement.

Madame E. Siekierska, cartographe et trésorière de la filiale d'Ottawa, a prononcé une conférence sur les atlas électroniques au Canada. La même filiale a étroitement collaboré avec le Conseil de l'Institut de Montréal.

Le 30 avril 1988 on a réélu monsieur Józef Lityński, professeur, président, madame Hanna Pappius, professeure, directrice de la Bibliothèque polonaise, monsieur Stanisław Latek - secrétaire général et Leopold Kurcz - trésorier.

Les professeurs A. Ruszkowski, H. Pappius sont vice-présidents, tandis que Z. Jaworski, B. Lawruk, J. Stefanicka, I. Grabowska et S. Kuczyński sont membres du Conseil.

Les changements de statut qu'on trouve dans le procès verbal ont été acceptés par le ministre des Affaires Multiculturelles en février 1989.

Pour commémorer le 45e anniversaire de fondation de l'Institut, le recteur de l'Université Mc Gill, durant le dîner officiel, a souligné le rôle de l'Institut et son avenir en collaboration avec l'Université.

Le président de l'Institut Józef Lityński a participé aux travaux de l'Assemblée du Congrès Polonais à Edmonton en octobre 1988 et à la rencontre avec le ministre des Affaires Mul-

ticulturelles G.Weiner.

L'Institut Polonais des Sciences collabore aussi
avec ses homologues de New York, de Londres et de Paris.

Président:	Prof. Jozef Litynski
Vice-Président:	Prof. Hanna M. Pappius
	Prof. Andrzej Ruszkowski
Secrétaire Gen.:	Mr. Stanislaw Latek
Trésorier	: Mr. Leopold Kurcz

La Bibliothèque Polonaise

et ses activités durant l'année scolaire 1988/89

Le but principal de toutes les activités de la Bibliothèque c'était d'augmenter le nombre de sa collection de livres et de faciliter l'accès aux lecteurs par les horaires appropriés. Grâce au travail des bénévoles mesdames Izabella Pieniazek, Wanda Poznanska, Anna Baryga, Izabelle Brodowska, Janina Stefanicka, Anna Czerwinska, Janina Kedzierska, Janina Lankau, Marieta Brzeska, Hanna Szymanska et Wanda Maciejewska on a pu cataloguer 1300 livres dernièrement achetés. Nous remercions également madame Olga Krzyczkowska pour tous les conseils et toute son aide.

En rénovant l'intérieur de la Bibliothèque on a réussi à aggrandir sa superficie en y installant de nouvelles étagères achetées par la Fondation Polonaise Socio-Culturelle. Les spécimens envoyés par l'Institut Littéraire de Paris, la Fondation Culturelle de Londres, ZNAK de Cracovie et les Fonds Polonais d'Editeurs du Canada ainsi que les dons de plusieurs familles Ruszkowski, Smodlibowski, Grabowski, Wawrzkow et Sowiej ont été une source inestimable de richesses de notre bibliothèque. Le Dictionnaire Géographique du Royaume Polonais et d'autres pays slaves (édition reprinted) de 16 volumes en fait partie. Actuellement la Bibliothèque polonaise possède 36.000 volumes. Madame Hanna Pappius, professeure est la directrice de la bibliothèque élue en avril 1988, la fondatrice et conservatrice de la bibliothèque madame Wanda Stachiewicz nous appuie moralement et

continue à collaborer avec les milieux polonais et canadiens.

Stefan Wladysiuk et Zofia Bogdanska-bibliothécaires
sont secondés par plusieurs bénévoles.

Durant l'année scolaire 1988/89 nous nous sommes adressés aux plusieurs milieux professionnels (médecins) et aux personnes privées en leur demandant de nous aider à promouvoir le développement des activités de la bibliothèque.

Dans le cadre de l'informatisation de la Bibliothèque on a mené des pourparlers avec les professeurs de l'Université Mc Gill (E. Ormsby, H. Moller, J. Andrews). On a décidé d'acheter un ordinateur.

Grâce à l'aimable collaboration du directeur de la Radio CFMB monsieur A. Milewczyk on a pu diffuser des communiqués sur les activités de la Bibliothèque et les listes de donateurs.

À la conférence de Musées et de Bibliothèques à l'Occident du septembre 1988, le président de l'Institut Polonais des Sciences professeur Józef Litynski a présenté le compte rendu des activités de la bibliothèque dont l'un des piliers reste la coopération avec les institutions homologues de Londres, de New York, (Institut Polonais, Institut de Pilsudski) de Rome, de Californie ainsi qu'avec les universités de Stanford et Berkeley.

Personel: Fondatrice et curatrice: Mme Wanda Stachiewicz, M.A.
directeur: Prof. Hanna M. Pappius
bibliothécaire: Mr. Stefan Wladysiuk, M.A.
catalogueur: Ms Sophie Bogdanska, M.L.S.

traduction française du texte: Ms. Elzbieta Domaradzka-Litwin

